

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PLANU OGÓLNEGO MIASTA OŚWIĘCIM

Inwestor:

**URZĄD MIASTA OŚWIĘCIM
UL. ZABORSKA 2
32-600 OŚWIĘCIM**

Zakres prac:

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zespół autorski:

mgr Tomasz Miłowski
mgr Łukasz Pomykoł

30 grudnia 2025 r., 31 marca 2026 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	4
1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	4
1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	6
1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	6
1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY	7
2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA	10
2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE	10
2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA	10
2.3 WODY POWIERZCHNIOWE	10
2.4 WODY PODZIEMNE.....	13
2.5 KLIMAT	15
2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI	17
2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE	17
2.6.2 GLEBY	20
2.7 ZASOBY NATURALNE	20
2.8 PRZYRODA OŻYWIONA.....	28
2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004.....	30
2.10 KRAJOBRAZ	30
2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH	35
3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO.....	37
5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY.....	39
5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE	39
5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE.....	39
5.3 WPŁYW NA KLIMAT	39
5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI	40
5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU	40
5.4.2 WPŁYW NA GLEBY	40
5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE	41
5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ	41
5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY	43
5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ	45
5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH	45
5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	45
5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	45
5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY	46
5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	47
5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI	47
5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE	47
5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE	48
6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	48
7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	48
8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000	49

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	49
10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNY...	50
11. LITERATURA	57

Spis rysunków

Rys. 1 Wskazanie terenów z możliwością urbanizacji

Oświadczanie zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Oświadczam, że ja, Tomasz Miłowski spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 1 i 2 ww. ustawy: w 2003 r. ukończyłem studia wyższe z dziedziny geologii oraz w 2011 r. studia podyplomowe z zakresu prawnych problemów górnictwa i ochrony środowiska. W latach 2005 – 2025 wykonałem lub brałem udział w wykonaniu kilkuset prognoz oddziaływania na środowisko, raportów oddziaływania na środowisko oraz innych opracowań dotyczących ochrony środowiska. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

 Geologic
Tomasz Miłowski
44-203 Rybnik, ul. Strzelecka 78
tel. 502 773 557 e-mail: geologic1@wp.pl
NIP 642-283-41-91, REGON 241759860
Tomasz Miłowski

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego miasta Oświęcim, sporządzonego w 2025 r. Projekt planu został skorygowany w związku z pismami RDOŚ Kraków z dnia 6 luty 2026 r. znak OP.610.7.1.2026.KG oraz z dnia 5 luty 2026 r. znak OO.410.3.1.2026.AZ. Zmiany dotyczą głównie wykreślenia profili dodatkowych ze stref SO i SN w obrębie form ochrony przyrody.

Należy mieć na uwadze, że Plan Ogólny Gminy jest specyficznym dokumentem, który nie ustala, ani nie reguluje kwestii takich jak np. możliwość wprowadzania zalesień, rodzaj prowadzonych upraw polowych, ochrona zabytków, realizacja zadań ochronnych na terenach chronionych, melioracje wodne czy sposoby polowań. Problemy te regulują odrębne przepisy. Plan Ogólny Gminy wyznacza zaś strefy planistyczne, na podstawie których będą wykonane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Dopiero na etapie mpzp istnieje możliwość bardziej szczegółowego odniesienia się do konkretnej problematyki np. wskazania wód powierzchniowych czy terenów zalesień, przy czym każdorazowo będą musiały być tu uwzględnione obowiązujące przepisy odrębne z szeregu sfer np. ochrony przyrody, ochrony zabytków, infrastruktury technicznej.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie jak określone w POG strefy planistyczne wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to w jakim stopniu, naruszają one zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy. Przedmiotowy dokument nie rozstrzyga o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami planu ogólnego gminy (dalej POG), a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą ich realizacja względem poszczególnych komponentów środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury. Należy pamiętać, że konkretyzacja ustaleń POG nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, sam plan ogólny nie jest natomiast podstawą do wydania jakichkolwiek decyzji.

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Zgodnie z wyżej wymienionym artykułem sporządzana prognoza:

a) zawiera

- ustalenia i główne cele projektu planu ogólnego miasta Oświęcim oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

b) określa, analizuje i ocenia

- istniejący stan środowiska,
- potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione,

c) przedstawia

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
- możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

Projekt Planu Ogólnego Miasta Oświęcim powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Uchwała Nr XLVII/732/18/2018 z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z dnia 18 kwietnia 2018 r., poz. 3215);
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Oświęcim przyjęte uchwałą Rady Miasta Oświęcim Nr XLV/733/22z dnia 23 lutego 2022 r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Oświęcim w jego granicach administracyjnych, Werona Sp. z o.o., Katowice, listopad 2007 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Oświęcim w jego granicach administracyjnych, Werona Sp. z o.o., Katowice, grudzień 2011 r.;

- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Oświęcim, GARD – Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna mgr inż. Arch. Anna Woźnicka;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Oświęcim, ProForma, Rybnik, kwiecień 2025 r.
- Obowiązujące w mieście Oświęcim miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem Planu Ogólnego Gminy, w tym z wnioskami do POG,
- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu POG w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą w 2024 i 2025 r.,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska,

1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

W projekcie Planu Ogólnego Miasta Oświęcim powinny zostać uwzględnione priorytety

w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej.

Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie. Projekt analizowanego dokumentu uwzględnia wytyczne i cele ochrony środowiska przyjęte w wyżej wymienionych dyrektywach i konwencjach, poprzez wskazanie stref planistycznych zgodnie z wymogami ochrony środowiska. Uzyskano w ten sposób wysoką zgodność z dokumentami planistycznymi różnego szczebla, co pozwala wnioskować, że związane z nimi cele będą osiągane również przez ustalenia funkcjonalne wynikające z projektu planu. Zostało utrzymane założenie strategiczne dokumentów wszystkich poziomów, że celem generalnym rozwoju jest rozwój zrównoważony, przez który należy rozumieć zrównoważony udział wszystkich istotnych czynników ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY

Celem sporządzenia **planu ogólnego gminy** (planowania przestrzennego na poziomie lokalnym) jest ustalenie zasad zagospodarowania przestrzeni, co ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska, poprzez ochronę terenów zielonych, wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów naturalnych i cennych przyrodniczo obszarów. Określa, jak będą rozwijane różne części gminy, w tym strefy mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe, rolnicze czy rekreacyjne. **Zabezpieczenie ładu przestrzennego** pomoże uniknąć chaotycznej zabudowy chroniąc wartości estetyczne oraz funkcjonalne przestrzeni. Plan uwzględnia potrzeby dotyczące realizacji dróg, kanalizacji, wodociągów i innych obiektów publicznych. Podczas sporządzania projektu planu ogólnego, mieszkańcy mają wpływ na kształtowanie swojej okolicy i mogą liczyć na zachowanie określonych standardów życia.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne, uwzględniać będą dotychczasową politykę przestrzenną miasta Oświęcim, wskazane w obowiązujących mpzp i dotychczas obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia planu ogólnego zawiera wyjaśnienia przyczyn wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzna uzasadnienia, to graficzna prezentacja danych stanowiących uwarunkowania, w tym uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, infrastruktury technicznej, górnicze, uwzględniane w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z części graficznej uzasadnienia, wynikać będzie, w jaki sposób te uwarunkowania wpłynęły na sformułowanie ustaleń planu ogólnego.

Sporządzenie planu ogólnego miasta Oświęcim ma na celu zrównoważony rozwój gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, jednocześnie dbając o zachowanie porządku przestrzennego i dbałość o zachowanie wartości środowiskowych oraz infrastrukturalnych. W projekcie planu ogólnego miasta Oświęcim wyznaczono tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w sposób zrównoważony i zgodny z polityką przestrzenną gminy. Plan ma na celu nie tylko zaspokojenie zapotrzebowania na nowe powierzchnie mieszkalne, ale również przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozproszaniu zabudowy, które mogłoby prowadzić do negatywnych konsekwencji w postaci chaotycznego rozrostu przestrzennego i problemów związanych z infrastrukturą. Aby uniknąć zjawiska nadmiernego rozproszenia zabudowy, tereny przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną zostały wyznaczone w obrębie istniejących dróg gminnych, co pozwala na optymalne wykorzystanie już istniejącej infrastruktury transportowej. Tego typu lokalizacja terenów zapewnia łatwiejszy dostęp do sieci drogowej, minimalizuje konieczność budowy nowych dróg i pozwala na bardziej efektywne zarządzanie rozwojem gminy. Dzięki wyznaczeniu

obszarów zabudowy wzdłuż istniejących dróg, możliwe jest również zachowanie integralności przestrzennej w obrębie wsi, co sprzyja bardziej uporządkowanemu rozwojowi osadnictwa. W ten sposób gmina dąży do stworzenia przestrzeni, w której nowe inwestycje mieszkaniowe będą harmonijnie wpisywać się w istniejący krajobraz, nie powodując zbytniego rozlewania się zabudowy na tereny rolnicze czy przyrodnicze. W projekcie Planu Ogólnego Miasta Oświęcim wskazano następujące strefy planistyczne:

- strefa SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- strefa SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- strefa SU – strefa usługowa,
- strefa SH - handlu wielkopowierzchniowego,
- strefa SP – strefa gospodarcza,
- strefa SR – strefa produkcji rolniczej,
- strefa SI – strefa infrastrukturalna,
- strefa SN – zieleni i rekreacji,
- strefa SC – strefa cmentarzy,
- strefa SG – strefa górnictwa,
- strefa SO – strefa otwarta,
- strefa SK – strefa komunikacji.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleni urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie określona lokalizacja na etapie mpzp. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które

z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejącą strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp.

OBZAR UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

W planie ogólnym miasta Oświęcim wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju miasta opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych.

Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy miasta. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym doliny Wisły i Soły oraz ich dopływów. W szczególności wolne od zabudowy zachowano tereny znajdujące się w obrębie obszaru Natura 2000 (w ramach cennych siedlisk), teren zespołu przyrodniczo-krajobrazowego i użytków ekologicznych oraz tereny proponowanych form ochrony przyrody. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, obszarów i terenów górniczych, form ochrony przyrody, terenów cennych pod względem przyrodniczym proponowanych do objęcia ochroną, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korytarze ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Oświęcim jest miastem na prawach powiatu, administracyjnie usytuowanym w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie oświęcimskim. Miasto otaczają od południa, wschodu i zachodu tereny gminy Oświęcim, w związku z czym bezpośrednie sąsiedztwo stanowią poszczególne sołectwa tej gminy. Jedynie od północno-wschodu analizowany teren graniczy z gminą Libiąż, a od północy z gminą Chełmek.

Oświęcim znajduje się przy ujściu Soły do Wisły. Rzeka Soła dzieli obszar miasta na dwie części prawobrzeżną i lewobrzeżną. Na prawym brzegu rzeki powstały osiedla: Kruki, Dwory, Stare Stawy, Monowice, Stare Miasto oraz Chemików, które ze względu na swoją wielkość zostało podzielone na cztery jednostki pomocnicze miasta: Osiedle Północ, Południe, Wschód i Zachód, ze względu na odmienną architekturę, wyróżnia się jeszcze osiedle S-Centrum, które formalnie jest częścią osiedla Zachód. Lewobrzeżną część miasta zajęły tereny osiedli Zasole I i II oraz Błonie.

Wg danych GUS za 2023 r. powierzchnia miasta wynosiła 3014 ha¹, zamieszkiwało tu 35806 osób, a średnia gęstość zaludnienia wynosiła 1180 osób na 1km². Na terenie miasta obserwuje się postępujący spadek ludności, związany z naturalnymi procesami demograficznymi, ale i odpływem mieszkańców do gmin sąsiednich, gdzie trwa intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Tabela 1 Liczba mieszkańców miasta na przestrzeni lat

Rok	2000	2005	2010	2015	2020	2023
Liczba mieszkańców	42367	41287	40600	39284	37372	35806

W ujęciu regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (1998) cały obszar miasta znajduje się w obrębie: prowincji – Karpaty i Podkarpacie (51/52), podprowincji - Północne Podkarpacie (512), makroregionie Kotlina Oświęcimska (512.2), mezoregionie - Dolina Górnej Wisły (512.22).

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski omawiany obszar leży w Dziale Wyżyn Południowopolskich C, Krainie Kotliny Oświęcimskiej C.7, Okręgu Oświęcimskim C.7.1, Podokręgu Doliny Wisły Ustroń – Ujście Skawy C.7.1.c.

2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem geologicznym obszar miasta leży w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego, którego podłoże budują utwory z okresu karbonu i trzeciorzędowe. Utwory karbońskie wykształcone są w postaci warstw libiąskich zbudowanych z piaskowców, z wkładkami łupków ilastych i pokładami węgla kamiennego. Miąższość tych utworów dochodzi do ok. 1200 m. Na warstwach karbońskich zalegają miąższe osady miocenne (trzeciorzęd) **Nb**, które zwartą warstwą przykrywają całe podłoże miasta. Utwory karbońskie nigdzie nie odsłaniają się spośród utworów miocennych, ani czwartorzędowych. Utwory miocenne głównie wykształcone są jako ility, mułki

¹ Powierzchnia zliczona z mapy, zgodnie z danymi ewidencyjnymi 2991 ha

i piaskowce (warstwy skawińskie, wielickie i grabowieckie). Wiek tych osadów to baden, miąższość osadów jest zróżnicowana i może dochodzić do kilkuset metrów.

Utwory czwartorzędowe zalegają bezpośrednio na podłożu trzeciorzędowym. Reprezentowane są przez piaski, żwiry, otoczaki, mułki i ropy piaszczyste i pylaste. Miąższość utworów najczęściej nie przekracza kilkunastu metrów. W dolinach rzek Wisły i Soły występują utwory holocenyckie w postaci mułków, lokalnie torfów oraz piasków i żwirów rzecznych. Mady rzeczne budują podłoże na południe od Kanału Dwory oraz w rejonie dzielnicy Dwory. Rejon Starego Miasta, Osiedla Chemików, Monowic zbudowany jest z plejstocenyckich piasków i żwirów wodnolodowcowych. W rejonie Osiedli Zasole, Nowe i Stare Stawy oraz Błonie podłoże budują mady, mułki, piaski i żwiry rzeczne.

2.3 WODY POWIERZCHNIOWE

Wody płynące

Obszar miasta Oświęcim należy do zlewni rzeki Wisły i Soły, przebiega tu topograficzny dział wodny II rzędu rozdzielający zlewnie dopływów Wisły oraz działu III rzędu ograniczające zlewnie mniejszych potoków, uchodzących do Soły. Na terenach antropogenicznie przekształconych, zurbanizowanych działu wodne mają charakter niepewny, a w pobliżu stawów rybnych i przemysłowych przebieg działów wodnych jest poprzerywany w kilku miejscach bramami. Na terenie miasta głównym elementem układu hydrograficznego są rzeki Wisła i Soła. Wisła przepływa na północy miasta tworząc jego umowną granicę, na skutek meandrowania rzeki obecny przebieg granicy miasta w wielu miejscach nie pokrywa się z korytem rzeki. W Dworach, na południe od naturalnego koryta rzeki powstał sztuczny kanał „Kanał Dwory”, który stanowi fragment niezrealizowanego w pełni szlaku wodnego tzw. Drogi Wodnej Górnej Wisły. Obecnie wykorzystywany jest głównie do transportu kopalin i surowców sypkich wykorzystywanych w budownictwie. Soła prawostronny dopływ Wisły, do której uchodzi w rejonie Broszkowic na wysokości 266 m n.p.m, rozcina miasto, płynąc jego granicami z północy na południe i dzieląc Oświęcim na dwie części. Jest to rzeka, która w obrębie miasta stanowi duże zagrożenie powodziowe. Aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia powodzi i wyrównać przepływ wód w rzece w środkowym jej biegu wybudowano kaskadę trzech zbiorników retencyjnych Jezioro Żywieckie, Jezioro Międzybrodzkie i Jezioro Czanieckie. Soła w obrębie miasta płynie naturalnym korytem, jedynie poniżej mostu kolejowego jej koryto zostało uregulowane. W dolinach rzek Wisły i Soły wybudowano wały przeciwpowodziowe. Obie rzeki charakteryzują się wyraźnym zasilaniem roztopowym oraz drugorzędnym zasilaniem deszczowym występującym w okresie letnim. Przyjmuje się więc, że są to rzeki o reżimie wyrównanym z wezbraniem wiosennym i letnim oraz zasilaniem gruntowo-deszczowo-śnieżnym. Na terenie miasta praktycznie brak jest jakichkolwiek innych większych cieków, również takich, które posiadają swoje hydronimy. Powierzchnia miasta na przestrzeni wieków, a zwłaszcza w XX w. została silnie przekształcona. Istniejące cieki zostały przebudowane, na dużej części zarurowane i włączone w system kanalizacji ściekowej i deszczowej. Na mapach z lat 90 XX w. wyróżnia się dwa cieki posiadające swoje hydronimy, Młynówkę przepływającą

na północ od DK 44 oraz Klucznikowski Potok przepływający poprzez tereny parków na zachód od Zakładów Chemicznych. Obecnie na mapach podziału hydrograficznego dla tych cieków nie wskazywano nazw. Również i one mają charakter niewielkich rowów czy wręcz elementów kanalizacji deszczowej, często płynących w zarurowaniu. W centralnej części miasta niewielka jest liczba rowów melioracyjnych, częściej występują one natomiast w dolinie Wisły.

Wody stojące

W otoczeniu miasta Oświęcim występuje szereg rozległych kompleksów stawów, jednak ze względu na specyficzny podział administracyjny stawy znajdują się na terenie gminy Oświęcim, zaś na samym terenie miasta stawów praktycznie brak. Na terenie miasta występują natomiast zbiorniki powstałe na skutek eksploatacji kruszyw w dolinie Wisły w dzielnicach Kruki i Dwory. W Krukach znajdują się trzy zbiorniki: Komora A, Komora B i Komora C o powierzchni odpowiednio 22 ha, 10 ha i 7 ha. Na północ od zakładów chemicznych znajduje się kopalnia kruszywa Dwory, gdzie w niecce utworzył się zbiornik o powierzchni ok. 50 ha. W północno-wschodniej części miasta znajdują się osadniki miejskiej oczyszczalni ścieków. Na północ od Kanału Dwory, w Mańkach znajdują się dwa mniejsze zbiorniki powstałe w wyniku eksploatacji złoża kruszyw "Dwory-Libet III", ich powierzchnia to ok. 2,7 i 1,6 ha. Pomiędzy Ogrodem Działkowym Kamieniec, a rzeką Sołą znajduje się staw o powierzchni ok. 2,2 ha, prawdopodobnie również pozostałość dawnej żwirowni. Uzupełnieniem sieci hydrograficznej są niewielkie oczka wodne w dolinie Soły, często pozostałości dawnych meandrów lub też zagłębienia terenu zalewane w czasie wezbrań powodziowych. W centralnej części miasta, położonej poza dolinami Wisły i Soły jakichkolwiek stawów i zbiorników praktycznie brak. Łączna powierzchnia zbiorników wód powierzchniowych na terenie miasta Oświęcim to ok. 116 ha.

Zagrożenie powodziowe

Na terenie miasta Oświęcim zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinach Wisły oraz Soły. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - $Q=1\%$,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - $Q=10\%$,

Dodatkowo wskazane zostały obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat oraz obszary narażone na zalanie w przypadku przerwania wałów przeciwpowodziowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie są one uznawane za obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Tereny zalewów $Q=10\%$ i $Q=1\%$ to w dużej większości obszary międzywala Wisły, bezpośrednie koryto rzeki Soły oraz Kanału Dwory. Tereny międzywala i bezpośrednich koryt rzecznych generalnie są wolne od zabudowy, nie ma tu więc zagrożenia dla mienia.

Jedynie w obrębie Mańek cały teren na północ od Kanału Dwory objęty jest zagrożeniem powodziowym. Szersze zalewy wykazują natomiast wody $Q=0,2\%$, tu narażone na zalanie są części zabudowy w rejonie ul. Zajazdowej i W. Jagiełły. Bardzo szeroki zasięg wykazują również tereny narażone na zalanie w wyniku przzerwania wałów przeciwpowodziowych, zwłaszcza w części północnej miasta, gdzie kumulują się fale powodziowe od Soły i Wisły. Tereny narażone na zalanie w wyniku przzerwania wału, na podstawie materiałów RZGW, zostały przedstawione na mapie nr 11, przy czym specyfika takiej awarii powoduje, że może ona dotyczyć tylko jednego z miejsc, gdzie wały nie wytrzymają naporu wody, w innych sytuacja może być unormowana.

Poza tymi oficjalnie wyznaczonymi terenami zagrożeń powodziowych na terenie miasta mogą występować lokalne podtopienia w dolinach mniejszych i większych cieków. Pomimo, że nie zostały one oficjalnie wyznaczone to wszystkie doliny cieków, także i tych najmniejszych należy pozostawiać wolne od zabudowy, tak by istniała tu jak największa możliwość retencji i swobodnego spływu.

Ujęcia wód powierzchniowych

Na terenie miasta Oświęcim wydzielono następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych oraz ich zlewnie:

- JCWP nr PLRW2000082132999 Soła od zb. Porąbka do ujścia
  - JCWP nr PLRW20001121339 Wisła od Przemszy do Skawy
  - JCWP nr PLRW2000112133529 Kanał Dwory;
- Zlewnie
- JCWP nr PLRW20000112199 Wisła od zbiornika Goczałkowice do Przemszy

JCWP nr PLRW20000921335229 Macocha

2.4 WODY PODZIEMNE

Regionalizacja Hydrogeologiczna

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Kraków cały obszar miasta Oświęcim wchodzi w skład Przedkarpackiego Regionu Hydrogeologicznego XXII, podregion Przedkarpacko - Śląski XXII7, w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w utworach czwartorzędowych. Potencjalna wodonośność utworu studziennego wynosi od 30 – 70 m³/h, a zwierciadło swobodne wody znajdują się do głębokości 30 m w utworach rzecznych.

Użytkowe poziomy wodonośne

Zgodnie Mapą Hydrogeologiczną Polski ark. Oświęcim i ark. Chrzanów na terenie miasta użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędowych. W północno-wschodniej części miasta Oświęcim nie występują użytkowe poziomy wodonośne². W tej części pomimo, że występują warstwy wodonośne nie wydzielono

---

² Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Oświęcim, Chrzanów, Kęty i Wadowice, PIG, Warszawa;

użytkowych poziomów wodonośnych, gdyż warstwy te zostały trwale zdegradowane na skutek zalania wodami Wisły w czasie powodzi z 1997 r., które niosły ogromny ładunek zanieczyszczeń wyługowany ze składowiska Oświęcim-Dwory.

Piętro wodonośne czwartorzędu budują piaszczysto – żwirowe osady związane z dolinami Wisły i Soły. Miąższość zawodnionego czwartorzędu dochodzi do kilkunastu metrów – średnio w granicach 7 metrów. Zwierciadło ma na ogół charakter swobodny, a podłoże warstw wodonośnych tworzą ilaste utwory miocenu. W czwartorzędowym piętrze wodonośnym wydzielono jednostki hydrogeologiczne: 6aQIV, 7bQIII (ark. Oświęcim) oraz 15bQII (ark. Chrzanów).

Jednostka hydrogeologiczna 6aQIV związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Wisły. Zwierciadło wody występuje płytko, w granicach od 0,2 do 0,6 m p.p.t. zaś miąższość utworów wodonośnych mieści się w przedziale 5 – 16 m. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h, ale w rejonie Zasola i Osiedla Błonie mieści się w przedziale 30 – 50, a nawet 50 do 70 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest średni, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb).

Jednostka hydrogeologiczna 7bQIV związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Soły i zajmuje centralną część miasta. Miąższość utworów wodonośnych wynosi ok. 8 m. Średnia wydajność studni wierconej wynosi w dolinie Soły 30 – 50 m³/h, a w centralnej części miasta 50 do 70 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest średni, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń oraz istnienie słabej warstwy izolującej. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb). W obrębie tej jednostki znajduje się ujęcia Zaborze.

Jednostka hydrogeologiczna 15bQII związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Wisły i Soły. Utwory wodonośne związane są z systemem dolin kopalnych, który w nieznacznym stopniu pokrywa się ze współczesnym systemem hydrograficznym i bezpośrednio nawiązuje do struktur podłoża czwartorzędowego. Warstwy wodonośne wykształcone są w postaci żwirów i piasków o znacznej miąższości z przewarstwieniami półprzepuszczalnych i nieprzepuszczalnych glin, pyłów i iłów. Miąższość warstwy wodonośnej zawiera się w granicach 10 – 20 m. Zwierciadło wody jest generalnie swobodne lub czasami słabonaporowe co związane jest z przykryciem utworami nieprzepuszczalnymi lub przewarstwieniami warstwy wodonośnej przez te utwory. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 30 – 50 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest wysoki w obrębie zakładów chemicznych, a więc na dużej wschodniej części miasta. Poza terenem zakładów chemicznych stopień zagrożenia wód jest średni. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb).

Tabela 2 Główne parametry jednostek hydrogeologicznych

Symbol jednostki hydrogeologicznej	Piętro wodonośne	Głębokość występowania	Miaższość [m]	Współczynnik filtracji [m/24h]	Przewodność warstwy wodonośnej [m ² /24h]	Moduł zasobów odnawialnych [m ³ /24h/km ²]	Moduł zasobów dyspozycyjnych [m ³ /24h/km ²]
6aQIV	Q	5-15	10,3	36,8	296	402	302
7bQIII	Q	5-15	7,7	57,3	421	443	288

15bQII	Q	5-15	2,6 – 15,5	11,5 – 67,0	30 -658	171	128
--------	---	------	------------	-------------	---------	-----	-----

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003), materiałów Państwowej Służby Hydrogeologicznej oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. 2006 nr 126 poz. 878) na obszarze miasta nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

Jednolite Części Wód Podziemnych

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych niemal całe miasto znajduje się w JCWPd nr PLGW2000158.³ Jedynie niewielki zachodni fragment miasta znajduje się w obrębie JCWPd nr PLGW2000158.

Ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych

Na terenie miasta i gminy Oświęcim znajduje się szereg ujęć wód powierzchniowych służących do zaopatrzenia głównie stawów hodowlanych oraz ujęcie dla zakładów Synthos. Dla tych ujęć nie zostały ustanowione strefy ochronne ujęć. Prócz wyżej wymienionych na terenie miasta i gminy znajdują się dwa duże ujęcia komunalne służące zaopatrzeniu mieszkańców w wodę pitną:

- ujęcie "Zasole" bazująca na wodach infiltracyjnych z rzeki Soły,
- ujęcie "Zaborze" z ujęciem wód podziemnych składa się ono z kilku studni głębinowych

Ujęcia znajdują się zarówno na terenie miasta, jak i gminy Oświęcim. Woda ujmowana z ujęcia infiltracyjnego "Zasole", znajdującego się na lewym brzegu rzeki Soły w rejonie ul. Pszczyńskiej, podawana jest ona na stację uzdatniania "Zasole" zlokalizowaną na terenie miasta Oświęcimia. Ujęcie "Zaborze" składa się z 16 studni wierconych, zlokalizowanych zarówno na terenie gminy jak i miasta Oświęcimia. Woda pobierana jest z utworów czwartorzędowych. Poziom wodonośny związany jest z przepuszczalnymi utworami żwirowo-piaszczystymi, które zalegają na nieprzepuszczalnym podłożu iłów mioceńskich. Jest to poziom ciągły o dużym rozprzestrzenieniu, a tym samym o dużej zasobności i znaczeniu. Teren ujęcia leży na prawobrzeżnej wysokiej terasie rzeki Wisły i Soły oraz częściowo na terasie niskiej rzeki Soły. Głębokość studni waha się od 10,0 m do 23,6 m. Woda pobierana jest za pomocą pomp głębinowych i rurociągiem zbiorczym doprowadzana jest do stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na terenie gminy. Dla ujęcia nie została ustanowiona strefa ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

Ujęcie „Zaborze” zlokalizowane jest na zachód od ul. Grojeckiej na terenie gminy Oświęcim oraz w obrębie parków na wschód od Osiedla Chemików. Ujęcie składa się z kilkunastu ujęć, które są ogrodzone.

³ <http://www.psh.gov.pl>

Obecnie na terenie miasta Oświęcim nie występują strefy ochrony pośredniej. Do końca 2012 r. znajdowały się strefy ochrony pośredniej „Zaborze” i „Zasole”, jednak w związku z nowelizacją ustawy prawo wodne, strefy te zostały zniesione. Zgodnie z art. 21 ust 1. Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 32 poz. 159) strefy te wygasły, ponieważ zostały ustanowione przed dniem 31 grudnia 2002 r. Obecnie jedynie dla poszczególnych studni ujęcia „Zaborze” wyznaczone zostały strefy ochrony bezpośredniej, które obejmują granice poszczególnych działek na których usytuowane są studnie. Nie jest wiadome czy strefy ochrony bezpośredniej dla ujęcia Zasole zostały wyznaczone, jednak tereny poszczególnych ujęć w pobliżu ul. Legionów i ul. Pszczyńskiej są ogrodzone i znajdują się tam tablice informacyjne.

Na terenie zakładów chemicznych Synthos znajdują się trzy ujęcia S11, S12 i S13 dla których wydane zostało pozwolenie wodnoprawne w 2021 r. Dla ujęć ustanowione zostały strefy ochrony bezpośredniej, które obejmują bezpośrednie sąsiedztwo studni. Tereny tych ujęć znajdują się na obszarze zakładu chemicznego Synthos, gdzie osoby postronne nie mają wstępu.

2.5 KLIMAT I WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE

Małopolska leży w strefie klimatu umiarkowanego o cechach przejściowych, który kształtowany jest przez różnorodne masy powietrza o bardzo zróżnicowanych właściwościach fizycznych. Położenie województwa małopolskiego w różnych warunkach fizyczno-geograficznych determinuje zróżnicowanie klimatyczne tego regionu. Przestrzenne zróżnicowanie temperatury powietrza w Małopolsce zależy głównie od wysokości n.p.m., ukształtowania i ekspozycji terenu oraz w znacznie mniejszym stopniu od szerokości i długości geograficznej. Średnia roczna temperatura powietrza w Małopolsce wynosi 5-8°C. Temperatury maksymalne w Małopolsce w okresie letnim dochodzą do +37°C, a minimalne w okresie zimy spadają do -38°C (GUS 1990). Najcieplejszym miesiącem jest lipiec. Najniższe średnie miesięczne temperatury powietrza występują w styczniu i lutym. Roczne wieloletnie sumy opadów wynoszą od 550 mm na Wyżynie Małopolskiej do 1200 - 1400 mm w Karpatach. Najwyższe średnie sumy opadów występują w lipcu i czerwcu, najniższe w miesiącach styczeń-marzec. Czas zalegania pokrywy śnieżnej jest zależny od wysokości i od formy terenu. Na Wyżynie Małopolskiej i Podkarpaciu wynosi zwykle 60-80 dni 8.

Według regionalizacji klimatycznej R.Gumińskiego badany obszar znajduje się w Częstochowsko-Kieleckiej dzielnicy klimatycznej. Na tym obszarze średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok 7-8 °C, przy przeciętnie najchłodniejszym styczniu (od - 2 do - 4°C) i najcieplejszym lipcu (od 14 do 16°C). Średnia miesięczna temperatura maksymalna stycznia waha się od 0°C do 2°C natomiast średnia miesięczna temperatura minimalna wynosi poniżej -6°C. Średnia roczna temperatura maksymalna sięga powyżej 12°C. Na omawianym terenie notuje się, że średni roczny opad atmosferyczny kształtuje się na poziomie od ok. 700 – 800mm. Najwyższe opady przypadają w miesiącu lipcu, najniższe w październiku. Przeważają wiatry zachodnie. Średni roczny udział wiatrów 1 do 3 m/s nie przekracza 70%, najrzadziej wieją wiatry powyżej 10 m/s ich udział nie

przekracza 2%. Średnia roczna wilgotność względna powietrza nie przekracza 80%. Okres wegetacyjny trwa od 210-220 dni.

Dla prowadzonego na terenie miasta całokształtu gospodarki znacznie większe znaczenie ma mikroklimat (klimat lokalny). W obrębie terenu opracowania można wydzielić dwa typy takiego klimatu:

- klimat lokalny wysoczyzny
- klimat lokalny dolin

składają się one z całego szeregu charakterystycznych dla danej rzeźby, ekspozycji, hydrologii itd. mikroklimatów. Wynikiem tego jest ogromne zróżnicowanie biotopów na stosunkowo małych i sąsiadujących ze sobą terenach.

Najkorzystniejsze warunki klimatyczno-zdrowotne występują w obrębie terenów otwartych na obszarach o korzystnej ekspozycji południowej - dobre nasłonecznienie, dobre warunki termiczne, wyniesienie ponad dno doliny - dobre przewietrzanie terenu, dobre warunki wilgotnościowe, rzadkość występowania mgieł. Są to generalnie tereny obejmujące większą część miasta.

Średniokorzystne warunki występują na obszarze:

- terenów otoczonych zadrzewieniami, terenów zadrzewionych czy terenów leśnych - utrudnione, niedostateczne przewietrzanie obszarów, słabe nasłonecznienie, często występujące mgły poranne, znaczna wilgotność.
- terenów zurbanizowanych - w bezpośrednim sąsiedztwie dużych obszarowo terenów zabudowanych oraz powierzchni asfaltowych, można się spodziewać nieznacznego wzrostu temperatury oraz spadku wilgotności powietrza. Zabudowa sprzyja rozwojowi lokalnej wymiany pionowej i poziomej powietrza oraz zmniejsza niebezpieczeństwo występowania lokalnych przymrozków radiacyjnych.

Niekorzystne lub mało korzystne warunki topoklimatyczne posiadają tereny dolinne oraz podmokłe obniżenia terenu – strefy częstych inwersji termicznych (zalegania lub spływu chłodnych mas powietrza), złe warunki solarne i wilgotnościowe, częste mgły i przymrozki, obszary o charakterze korytarzy wentylacyjnych. Również niekorzystne warunki mogą występować w obrębie terenów przylegających do zakładów przemysłowych.

2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI

2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Ukształtowanie terenu

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej J. Kondrackiego miasto Oświęcim znajduje się w Prowincji Karpaty Zachodnie (51), podprowincji Podkarpacie Północne (512), makroregionie Kotliny Oświęcimskiej (512.2) oraz mezoregionie Dolina Górnej Wisły – (512.22). Kotlina Oświęcimska sąsiaduje od zachodu z Kotliną Ostrawską, od wschodu z Bramą Krakowską. Składa się z trzech mniejszych jednostek regionalnych m.in. Doliny Górnej Wisły. Dolina Górnej Wisły jako środkowa część Kotliny Oświęcimskiej zaczyna się w miejscu, w którym Wisła opuszcza Pogórze Śląskie i wydostaje się w obręb bruzdy Podkarpacia Północnego, tworząc duży stożek napływowy na północ od Skoczowa.

W rejonie Oświęcimia rzeka skręca na południowy-wschód, przyjmując z prawej strony Sołę, z lewej zaś Przemszę. Zalewowemu dnu doliny towarzyszą piaszczyste tarasy z wydymami. W jej dnie utworzono liczne stawy rybne. Na prawym brzegu rzeki istnieje wyniesienie podłoża karbońskiego pomiędzy dwoma zagłębieniami bruzdy podkarpackiej, wypełnionej osadami morskimi miocenu i wykorzystywanymi przez Wisłę.

Powierzchnia miasta jest w niewielkim stopniu urozmaicona. Nie cechuje jej duża względna zmienność wysokości. Wysokości bezwzględne w obrębie opracowania mieszczą się w granicach od 227 m n.p.m. (w dolinach rzecznych) do 248 m n.p.m. (południowe fragmenty miasta). Występują niewielkie spadki terenu, sporadycznie przekraczające 2-5%. Terenami wyróżniającymi się ze względu na ukształtowanie i wysokość są Wzgórze Zamkowe w sąsiedztwie Starego Miasta oraz rejon Parku Hallera i zalesionego wzgórza znajdującego się w jego otoczeniu. Urozmaiceniem krajobrazu tych terenów są dobrze wykształcone doliny głównych rzek Wisły i Soły, a także gorzej wykształcone obniżenia dolinne cieków stałych i okresowych oraz dość powszechnie występujące rowy. Tereny te pełnią rolę odwadniającą powierzchnię miasta. Stanowią jednocześnie rynny spływu wód deszczowych. Doliny rzeczne zbudowane są w przewadze z utworów aluwialnych, holocenówskich piasków rzecznych, namułów organiczno – piaszczystych z wodą gruntową występującą płytko na głębokości 1-2 m, słabonośnych. Są to strefy, które należy wykluczyć dla potencjalnego zainwestowania. Niewskazane jest również wprowadzanie jakichkolwiek przegród utrudniających swobodny spływ zarówno wód powierzchniowych, jak i chłodnych mas powietrza. Mają one do odegrania w mieście bardzo istotną rolę jako ogniwa w systemie powiązań przyrodniczych. Formami zaznaczającymi się w rzeźbie terenu są zbiorniki wodne, powstałe często na skutek rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Zjawiska osuwiskowe

Przez długi czas nie było dostępnych szczegółowych, wymaganych przepisami prawa materiałów dotyczących zagrożenia osuwiskowego na terenie miasta Oświęcim, które można by wykorzystać przy planowaniu przestrzennym. W ramach prac nad SOPO – Systemem Ochrony Przeciwośuwiskowej Państwowy Instytut Geologiczny wykonana została jednak inwentaryzacja tego typu terenów. W dokumentacji przyjęto następujące nazewnictwo:

Tereny zagrożone ruchami masowymi są obszarami (wyznaczone poza osuwiskami), w których obecne są czynniki wskazujące na występowanie ruchów masowych w przeszłości, a zatem są obszarami gdzie można spodziewać się ponownego rozwoju ruchów masowych w przyszłości – na terenie miasta Oświęcim nie zostały one wydzielone.

Osuwiska – to tereny na których obserwuje się ruchy masowe ziemi. Osuwiska dzielą się na:

osuwiska aktywne ciągle są w ciągłym ruchu lub objawy ich aktywności występowały w trakcie prowadzenia rejestracji, albo w ciągu co najmniej ostatnich 5 lat –

na terenie miasta znajduje się jedno takie osuwisko o powierzchni ok. 0,09 ha położone na północ od ul. M. Kownackiej.

osuwiska aktywne okresowo - objawy aktywności występowały w nieregularnych odstępach czasu, w ciągu ostatnich 50 lat - na terenie miasta znajduje się siedem osuwisk aktywnych okresowo o łącznej powierzchni ok. 3,1 ha.

Osuwiska nieaktywne - są ustabilizowane, w ich obrębie nie obserwowano i nie udokumentowano objawów aktywności w ciągu co najmniej ostatnich 50 lat – na terenie miasta nie były wykazywane.

Na terenie miasta nie występują obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi natomiast osuwiska zajmują łączną powierzchnię ok. 3,2 ha. Osuwiska występują przeważnie na zboczach doliny Soły i Wisły, choć dziś ze względu na wieloletnią urbanizację i przekształcenia te struktury morfologiczne nie są już widoczne. Niewielkie osuwiska występują na zachód od ul. W. Jagiełły, w rejonie ul. Małej i ul. M. Kownackiej i na północ od ul. Koszykowej. Cztery osuwiska znajdują się na skarpie wkopu, którym biegnie linia kolejowa na północny-wschód od terenu zakładów chemicznych. Osuwiska znajdują się poza terenami zabudowanymi.

Jak wynika z dotychczasowych obserwacji większość osuwisk na analizowanych terenach powstaje w wyniku dynamicznych czynników naturalnych (infiltracji wód opadowych i roztopowych oraz podcięcia erozyjnego), które wykorzystywały naturalne predyspozycje danych obszarów do uruchomienia mas skalnych (tzw. czynniki statyczne): podatność podłoża na osuwanie – obecność utworów luźnych i warstw o różnej litologii i przepuszczalności. Szczególne zagrożenie stwarza infiltracja wód roztopowych i opadowych oraz podcięcie erozyjne stoków, na których występują miększe pokrywy piasków, żwirów, ilów, glin i lessów. Większe ruchy masowe na tym obszarze mogą wystąpić także w wyniku podcięcia stoków podczas wezbrań i powodzi. Często zbocze może wydawać się ustabilizowane (np. porośnięte drzewami) i nic nie wskazuje na występowanie jakichkolwiek ruchów masowych ziemi. Nie mniej splot niekorzystnych oddziaływań może prowadzić do ponownego naruszenia nieskonsolidowanych warstw. Przeciwdziałanie ruchom masowym powinno polegać na sprawnej melioracji obszaru, która spowoduje szybkie odprowadzenie nadmiaru wód roztopowych i opadowych. Nie powinno się wycinać drzew i krzewów porastających zbocza terenów objętych osuwiskami, gdyż roślinność zdecydowanie hamuje i ogranicza rozwój ruchów masowych. W przypadku powstania np. nowego zsuwu należy miejsce to obsiać trawą lub obsadzić drzewami. Ponadto tereny objęte osuwiskami powinny być wyłączone spod budownictwa, a w przypadku ich zabudowy wszelkie planowane inwestycje inżynierskie i budowlane powinny zostać poprzedzone badaniami geologiczno – inżynierskimi. Dokładne rozpoznanie warunków geologicznych i szczegółowe badania geologiczno – inżynierskie gruntu mogą jednoznacznie stwierdzić przydatność tych terenów do zabudowy i określić możliwości ich zabudowy. Pozwolą one także na wskazanie sposobu zabezpieczenia istniejących budynków, budowli i infrastruktury drogowej i komunalnej znajdujących się na terenach zagrożonych. Rozwiązania takie często jednak

wykraczają poza teren jednej działki budowlanej i obejmują np. obszar całego narażonego zbocza.

Osiadania terenu na skutek eksploatacji górniczej

Niewielki północno-wschodni fragment miasta znajduje się w granicach terenu górniczego „Libiąż IV”, wpływy eksploatacji nie były tu wykazywane.

2.6.2 GLEBY I ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Użytkowanie terenu

Na terenie miasta Oświęcim przeważają grunty zabudowane i zurbanizowane. Centralną i wschodnią jego część zajmują rozległe powierzchnie przemysłowe zakładów chemicznych Synthos Dwory wraz ze składowiskami odpadów przemysłowych. Centrum miasta i jego wschodnia część również mocno zurbanizowana to Osiedle Chemików, Stare Miasto, oraz znajdujące się na zachodzie Osiedle Zasole, Witolda Pileckiego i Osiedle Błonie. Tereny mieszkaniowe i przemysłowe w Oświęcimiu stanowią aż 44,46% jego powierzchni. Wolne od zabudowy są doliny rzeki Soły i Wisły ze zbiornikami powstałymi na skutek eksploatacji kruszyw (żwirownia). Południowa część miasta to dawne tereny rolne, na których od początku lat 90-tych XX w. postępuje realizacja zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej. Użytki rolne zajmują powierzchnie 1099,15 ha, co stanowi 36,75% powierzchni miasta, a wśród nich przeważają grunty orne. Lasy łącznie z zadrzewieniami to zaledwie 38,85 ha tj. 1,30% powierzchni Oświęcimia, niewielka część jego powierzchni przypada na grunty sklasyfikowane jako nieużytki bo zaledwie 1,05%. Miasto Oświęcim to ważny węzeł komunikacyjny z licznymi torowiskami, drogami krajowymi i wojewódzkimi, które stanowią łącznie 10,37% powierzchni miasta, oraz drogą rzeczną tj. Kanałem Dwory w jego północno-wschodniej części. Strukturę użytkowania gruntów przedstawiono w tabelach i na wykresach poniżej oraz na załączniku mapowym nr 9 do opracowania ekofizjograficznego.

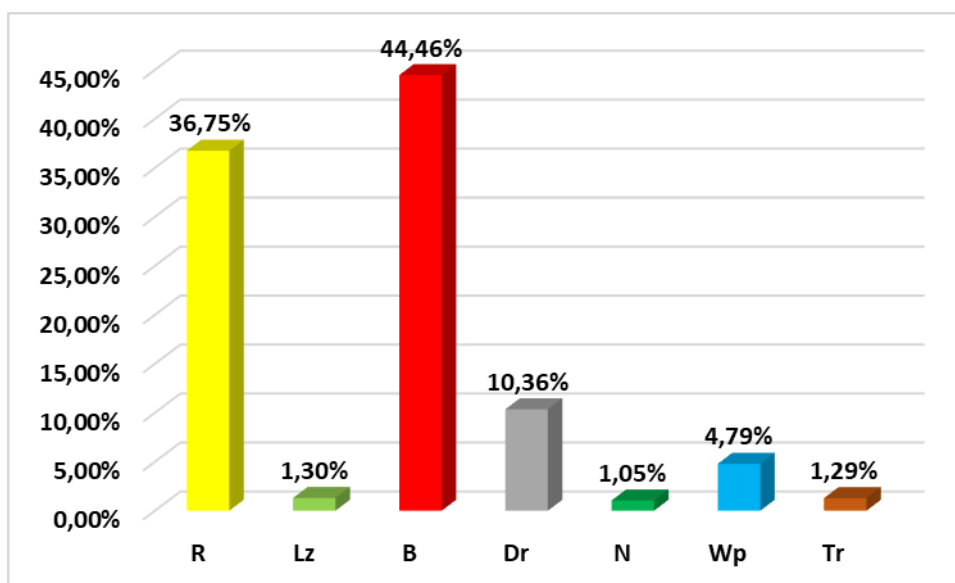

Fig. 1 Użytkowanie powierzchni miasta Oświęcim na podstawie danych ewidencyjnych

Tabela 3 Użytkowanie powierzchni miasta Oświęcim na podstawie mapy ewidencyjnej

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie	Miasto Oświęcim ha / %	
Użytki rolne	Grunty orne	R	609,87	20,39
	Sady	S	6,27	0,21
	Łąki trwałe	Ł	240,77	8,05
	Pastwiska trwałe	Ps	207,02	6,92
	Użytki rolne zabudowane	BR	29,34	0,98
	Grunty pod stawami	Wsr	0,00	0,00
	Rowy	W	5,53	0,18
	Grunty rolne zadrzewione	Lzr	0,35	0,01
	Użytki rolne razem		1099,15	36,75
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy	Ls	0,32	0,01
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	38,53	1,29
	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem		38,85	1,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	B	316,39	10,58
	Tereny przemysłowe	Ba	682,30	22,81
	Inne tereny zabudowane	Bi	239,54	8,01
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	Bp	20,11	0,67
	Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	Bz	71,18	2,38
	Użytki kopalne	K	0,35	0,01
	Tereny komunikacji			
	Drogi	Dr	198,78	6,65
	Tereny kolejowe	Tk	74,43	2,49
	Inne tereny komunikacyjne	Ti	9,03	0,30
	Grunty przeznaczone pod budowę dróg	Tp	27,80	0,93

	publicznych lub linii kolejowych			
	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem		1639,91	54,82
Użytki ekologiczne	Użytki ekologiczne	E	-	-
Nie użytki	Nie użytki	N	31,42	1,05
Grunty pod wodami	Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	Wm	-	-
	Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	92,47	3,09
	Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	50,94	1,70
	Grunty pod wodami razem		143,41	4,79
Tereny różne	Tereny różne	Tr	38,53	1,29
Razem			2991,27	100%

Typy gleb

Gleby występujące na terenie miasta Oświęcim związane są bezpośrednio z budową geologiczną i rzeźbą terenu. Największy udział we wszystkich typach gleb miasta mają mady stanowiące 66,96% tj. 1068,99 ha. Występują one w centralnej jego części w dolinie Soły, oraz w północnej części w dolinie Wisły. Są to gleby w większości o średnim lub ciężkim składzie mineralnym, zróżnicowanych warunkach wilgotnościowych, które charakteryzuje dość wysoka urodzajność. Kolejnym typem gleb o znaczącym udziale są gleby bielcowe i pseudobielcowe wytworzone z lessu, zajmujące 14,86% powierzchni miasta Oświęcim, które położone są na terenach płaskich lub łagodnych stokach głównie w południowej jego części. Podobny udział stanowią gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne, które zajmują 230,02 ha tj. 14,41%. Są one łatwo przepuszczalne, łatwo zaskorupiające się na powierzchni i wymagające wapniowania. Na niewielkich obszarach głównie w południowej części Oświęcimia występują gleby murszowo- mineralne i murszowate na podłożu mineralnym mające zaledwie 2% udziału we wszystkich typach gleb miasta. Pozostałe typy gleb mają zdecydowanie mniejszy udział i nie charakteryzują się tak silnym skoncentrowaniem geograficznym. Udział poszczególnych typów gleb przedstawiono w tabeli i na wykresach poniżej oraz graficznie na załączniku mapowym.

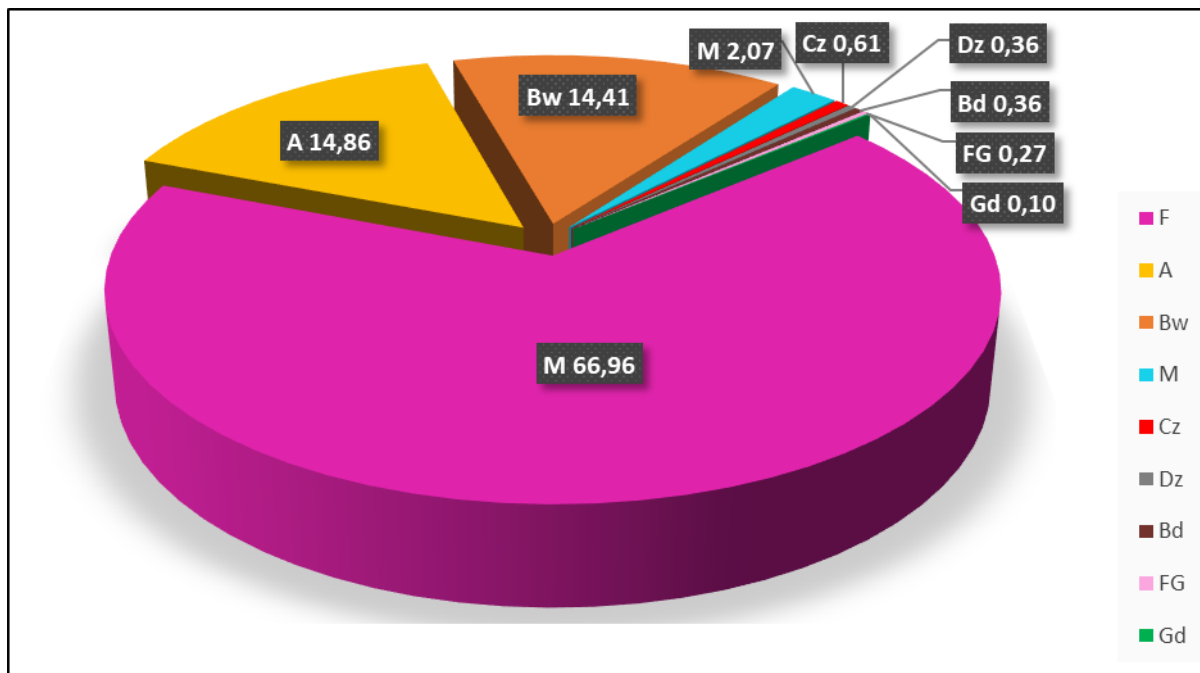

Fig. 2 Procentowy udział poszczególnych typów gleb

Tabela 4 Udział poszczególnych typów gleb

Typ gleby	Powierzchnia w ha	Udział w %
F – Mady	1068,99	66,96
A - Gleby bielcowe i pseudobielcowe	237,21	14,86
Bw - Gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne	230,02	14,41
M – Gleby murszowo-mineralne i murszowate	33,06	2,07
Cz – Czarnoziemy zdegradowane i gleby szare	9,72	0,61
Dz - Czarne ziemie zdegradowane i gleby szare	5,75	0,36
Bd – Gleby brunatne właściwe deluwialne	5,72	0,36
FG – Gleby aluwialne glejowe	4,35	0,27
Gd – Gleby glejowe deluwialne	1,56	0,10
Razem	1596,38	100,00

Kompleksy przydatności rolniczej

Spośród kompleksów rolniczej przydatności gleb na terenie miasta Oświęcim dominuje kompleks 2 psenny dobry (22,06%), oraz kompleks 8 zbożowo-pastewny mocny (20,0%). Kompleks 2 występuje w rozproszeniu na całej powierzchni miasta, ale jego większe skupiska występują na południu (Monowice), natomiast kompleks 8 tworzy większe płaty zarówno na północy jak i na południu miasta. Pozostałe kompleksy mają zdecydowanie mniejszy udział na terenie omawianego obszaru. Nieco większą powierzchnię zaznacza jeszcze udział kompleksu 1 tj. psennego bardzo dobrego (8,91%), kompleksu 5 żytniego dobrego (4,89%), oraz kompleksu 4 żytniego bardzo dobrego (3,35%). Natomiast w użytkach zielonych dominuje kompleks 2z - średni, klas III i IV (28,45%), mniejsze znaczenie ma kompleks 3z - użytki zielone słabe i naj słabsze, klas V i VI (5,99%) w stosunku do całkowitej powierzchni Oświęcimia. Kompleksy te występują zarówno w północnych częściach miasta (Błonie, Dwory-Kruki) jak również

w południowych (Stare Stawy). Pozostałe kompleksy obejmują mniej niż 3% powierzchni gleb i nie mają większego znaczenia w opisie kompleksów rolniczej przydatności.

Tabela 5 Udział poszczególnych kompleksów gleb

Kompleksy rolniczej przydatności gleb	Powierzchnia w ha	Udział w %
2z - użytki zielone średnie	454,75	28,45
2 - kompleks pszenno-dobry	352,56	22,06
8 - kompleks zbożowo-pastewny mocny	319,71	20,00
1- kompleks pszenno-bardzo dobry	142,43	8,91
3z - użytki zielone słabe i bardzo słabe	95,82	5,99
5 - kompleks żytni dobry	78,09	4,89
4 - kompleks żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)	53,56	3,35
6- kompleks żytni słaby	47,24	2,96
1z- użytki zielone bardzo dobre i dobre	46,00	2,88
7- kompleks żytni bardzo słaby (żytnio-łubinowy)	8,28	0,52
Razem	1598,44	100,00

Bonitacja gleb

Na terenie miasta Oświęcim dominują grunty orne zajmując ok. 57,82% wszystkich gruntów rolnych. Występują one przede wszystkim w południowej części analizowanego obszaru. Łąki i pastwiska zajmują mniejsze porównywalne ze sobą powierzchnie stanowiąc odpowiednio 22,69% i 19,92% wszystkich gruntów rolnych. Spośród klasoużytków najwięcej jest gleb klas dobrych III, które zajmują łącznie powierzchnię 535,62 ha miasta (49%). Gleby klas średnich IVa i IVb zajmują mniejsze powierzchnie, łącznie ok. 34,52% powierzchni gruntów. Gleb klas słabych i najłagodniejszych (klasa V i VI) jest najmniej, zajmują one 16,48% powierzchni gruntów. Gleby poszczególnych klas rozpowszechnione są dość równomiernie głównie w części północnej i południowej, oraz w niewielkim fragmencie części zachodniej. Generalnie teren Oświęcimia cechuje się dużymi walorami pokrywy glebowej. Jako ciekawostkę można tu wskazać, że na terenie miasta znajdują się płaty gleb najwyższych klas: I i II.

Strukturę klas glebowych przedstawiono w tabeli 6, a ich rozmieszczenie na załączniku mapowym nr 8 do opracowania ekofizjograficznego. Uwaga: dane dotyczące zagadnień gleb pochodzą z map pozostających w zasobie IUNG w Puławach (typy i kompleksy), stąd też powierzchnie typów gleb i kompleksów rolniczej przydatności gleb różnią się w stosunku do danych ewidencyjnych dotyczących użytków i klasoużytków (zasób geodezyjny Starostwa Powiatowego w Oświęcimiu).

Tabela 6 Bonitacja gleb miasta Oświęcim na podstawie mapy ewidencyjnej

Klasa gleby	RI	RII	RIIIa	RIIIb	RIVa	RIVb	RV	RVI
Analizowane tereny ok.1093,10 ha	2,12	58,84	114,04	170,64	102,10	111,82	58,53	13,98
100%	0,19	5,38	10,43	15,61	9,34	10,23	5,35	1,28

Klasa gleby	ŁII	ŁIII	ŁIV	ŁV	ŁVI	PsI	PsII	PsIII	PsIV	PsV	PsVI
Analizowane tereny ok.1093,10	19,75	116,55	71,51	35,14	0,37	0,57	0,96	52,15	91,92	67,36	4,75

ha											
100%	1,81	10,66	6,54	3,21	0,03	0,05	0,09	4,77	8,41	6,16	0,43

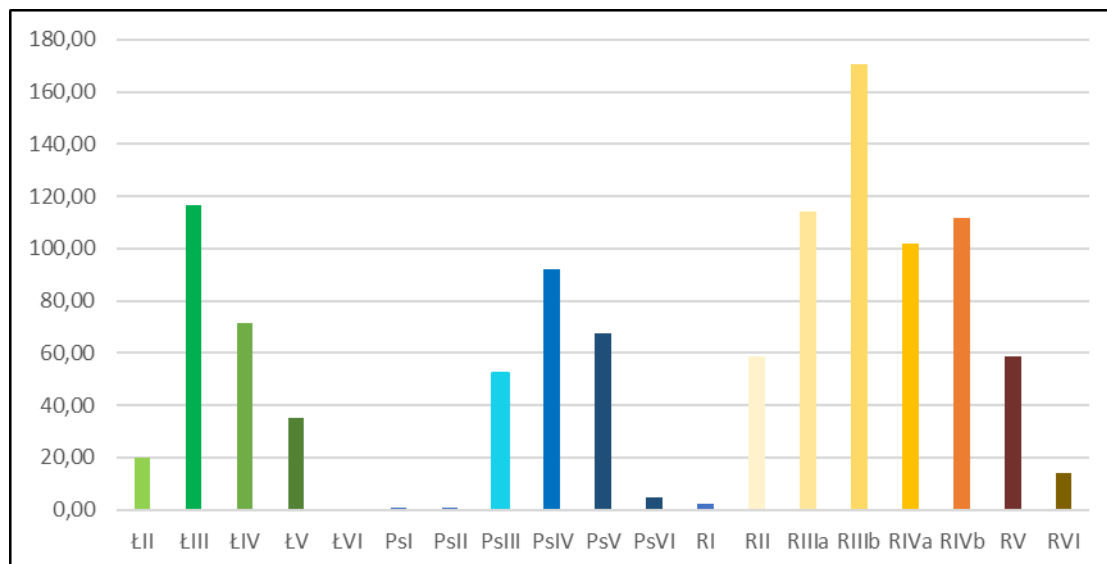

Fig. 3 Powierzchniowy udział poszczególnych klas gleb w ha

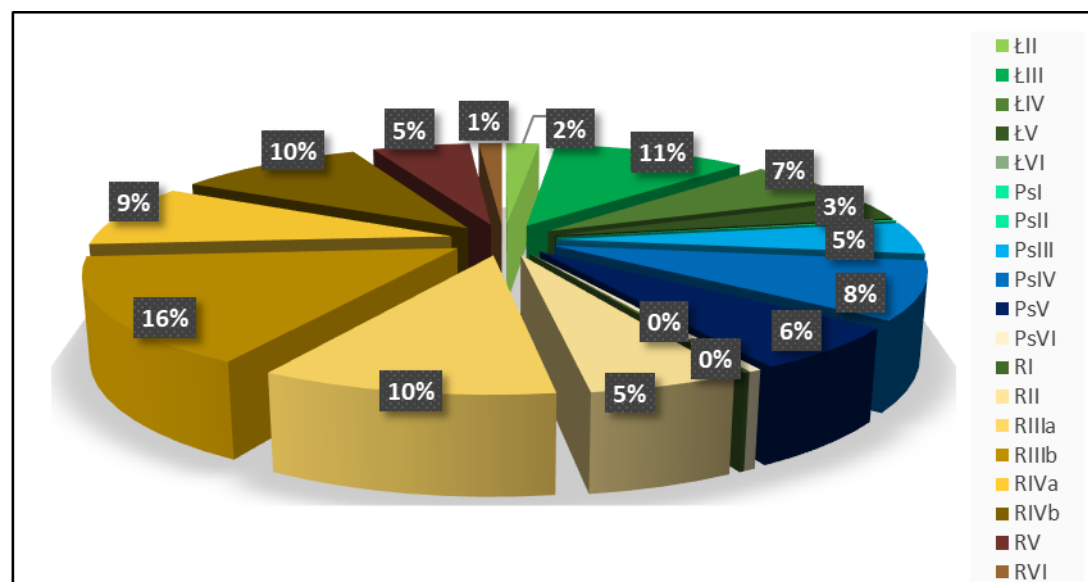

Fig. 4 Procentowy udział poszczególnych klas gleb

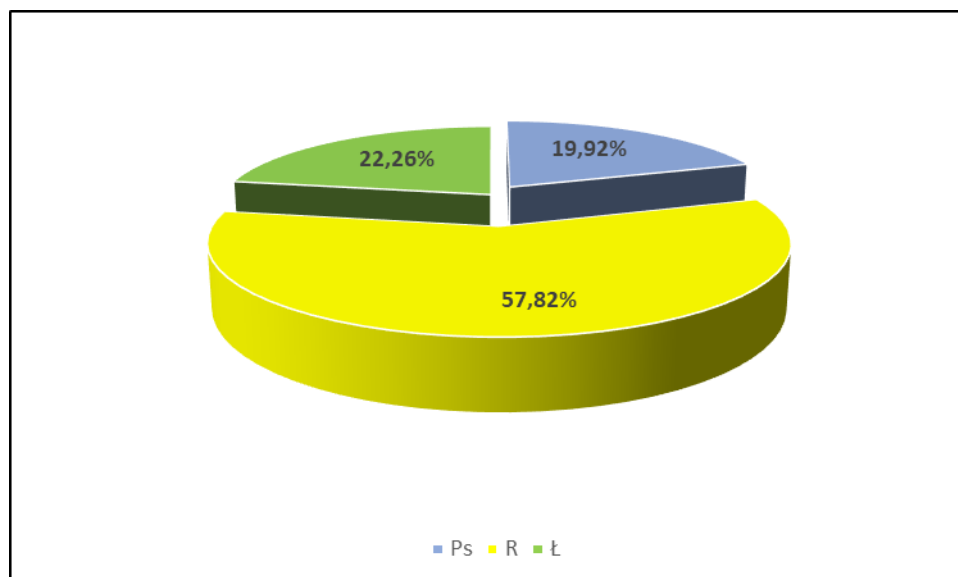

Fig. 5 Udział form użytkowania gruntów rolnych w ogóle rolniczej przestrzeni produkcyjnej

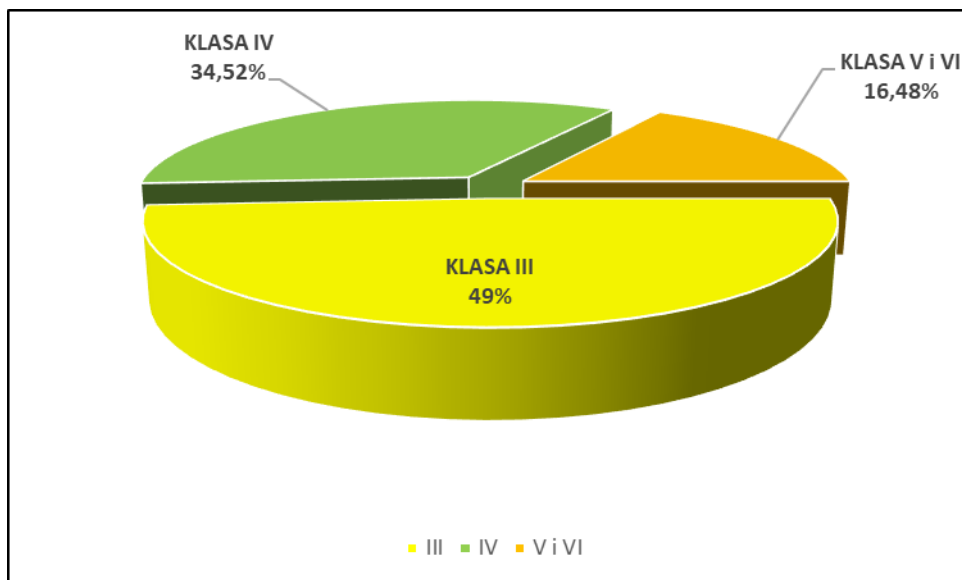

Fig. 6 Udział poszczególnych klas gleb w rozbiciu na gleby dobre, średnio dobre i najgorsze

2.7 ZASOBY NATURALNE

Pod całym terenem miasta występują udokumentowane złoża węgla kamiennego, choć ich eksploatacja prowadzona była tylko na niewielkich częściach miasta. Poza złożami węgla kamiennego na terenie miasta występują udokumentowane złoża kruszyw naturalnych „Dwory”, „Inko” i „Dwory-Libet III”. Na przestrzeni wieków eksploatacja kruszyw prowadzona była również ze żwirowisk Soły oraz z innych żwirowisk w dolinie Wisły, choć brak jest tu już obecnie udokumentowanych złóż kopalin. W poniższym zestawieniu zebrano istotne informacje dotyczące udokumentowanych złóż występujących na terenie miasta.

Złoża węgla kamiennego:

- 1075 Oświęcim-Polanka – obszar i teren górniczy: Libiąż IV (tylko na niewielkim fragmencie złoża);
- 8601 Cieczott-Wschód;
- 16650 Oświęcim-Polanka;

Złoża piasków i żwirów

- 4469 Dwory – obszar i teren górniczy: „Dwory 2” oraz „Dwory 3”
- 11954 Inko;
- 19691 Dwory-Libet III – obszar i teren górniczy: „Dwory - Libet V Pole A”, „Dwory - Libet V Pole B”;

Eksploatacja kruszyw naturalnych doprowadziła do powstania zalewisk, które posiadają dużą wartość przyrodniczą (ostoję płazów i ptaków), a także umożliwiają rozwój sportu i rekreacji, w tym głównie wędkarstwa. Ciągłe eksploatowane są złoża „Dwory” w obrębie obszaru i terenu górniczego „Dwory 2” oraz „Dwory-Libet III” w obrębie

obszarów i terenów górniczych „Dwory - Libet V Pole A” i „Dwory - Libet V Pole B”. Nowa koncesja na eksploatację złoża „Dwory” w obrębie Pola B (część miasta zwana Ławki) została wydana 5 grudnia 2024 r. Poniżej opisano złoża węgla kamiennego występujące pod terenem miasta na podstawie opisów zawartych w objaśnieniach do Mapy Geośrodowiskowej Polski ark. Oświęcim i ark. Chrzanów.

Oświęcim-Polanka słabo rozpoznane złoża węgla kamiennego. Występują tu węgle energetyczne związane z warstwami libińskimi i łaziskimi, niekiedy także z orzeskimi. Zasoby tych złóż udokumentowane zostały w oparciu o dane z otworów wiertniczych małej wiarygodności. Przed ewentualnymi decyzjami o ich eksploatacji konieczne będzie przeprowadzenie badań geologicznych uzupełniających. Łączna ilość udokumentowanych w tych złożach zasobów węgla kamiennego stanowi dużą wartość gospodarczą. W 2012 r. ze złoża Oświęcim-Polanka udokumentowane zostało nowe złożo Oświęcim-Polanka 1.

Czeczott-Wschód złożo węgla kamiennego o powierzchni 2908 ha. Węgiel występuje w warstwach łaziskich i orzeskich. Miąższość serii złożowej waha się od 465 do 950 m. Zawartość popiołu waha się od 8,99 do 24,53%, średnio 16,87%, a zawartość siarki od 0,61% do 1,57%, średnio 1,08%. Wartość opałowa mieści się w przedziale od 21611 do 26741 kJ/kg, średnio wynosząc 24483 kJ/kg. Złożo to nie było eksploatowane.

Oświęcim-Polanka 1 to nowo udokumentowane złożo węgla kamiennego o powierzchni 4204 ha. Prace na udokumentowaniu tego złoża prowadziła spółka Kopex-Ex-Coal Sp. z o.o., złożo zostało udokumentowane w 2012 r., w związku z chęcią zagospodarowania tego złoża w przyszłości. Złożo węgla kamiennego „Oświęcim-Polanka 1” jest złożem wielopokładowym, o zmiennej miąższości i jakości pokładów oraz skomplikowanej tektonice i z tego powodu zostało zaliczone do II grupy zmienności złóż. Pokłady węgla zalegają na głębokości od około 250 do 650 m (głębokość dokumentowania) i zapadają łagodnie na północ pod kątem 4 - 10°, lokalnie większym. Złożo pocięty jest uskokiemi o dużych zrzutach od 100 do około 200 m. W złożu „Oświęcim - Polanka 1” udokumentowano 17 pokładów węgla kamiennego. Warstwy te zostały zaliczone do krakowskiej serii piaskowcowej: warstwy libińskie (westfal D), warstwy łaziskie (westfal C) i seria mułowcowa: warstwy orzeskie (westfal B), przy czym pokłady warstw libińskich nie są dokumentowane ze względu na niewielki zasięg występowania. Złożo węgla kamiennego „Oświęcim-Polanka 1” charakteryzuje się następującymi parametrami jakościowymi:

- zawartość popiołu od 4,70 do 31,19%
- wartość opałowa od 18 248 do 29 030 kJ/kg
- zawartość siarki całkowitej waha się od 0,51 do 12,04 %
- gęstość przestrzenna waha się od 1,29 do 1,55 g/cm³
- Średnie wartości ww. parametrów przedstawiają się następująco:
  - zawartość popiołu 13,08 %
  - wartość opałowa 23 647 kJ/kg
  - zawartość siarki całkowitej 1,41 %
  - gęstość przestrzenna 1,35 g/cm³

W dokumentowanym złożu stwierdzono występowanie węgla: płomienno-tytu 31.1, 31.2 i gazowo – płomienno-tytu 32.1. Zasoby węgla kamiennego w złożu „Oświęcim-Polanka 1” obliczone według stanu na dzień 31.12.2012 r. do głębokości 650 m wynoszą 534 002 tys. ton. W złożu udokumentowano tylko zasoby bilansowe. Obecnie nie pojawiają się jakiegolwiek informacje medialne dotyczące podjęcia ewentualnej eksploatacji tego złoża, czy innych złóż węgla w tym rejonie, do tej pory nieeksploatowanych.

2.8 PRZYRODA OŻYWIONA

Roślinność potencjalna miasta

Obecnie na terenie miasta praktycznie nie występują naturalne zbiorowiska roślinne, jedynie ich dość mocno przekształcone fragmenty występują w dolinach Wisły i Soły. Pierwotna roślinność terenu miasta reprezentowana była przez:⁴

- 3 Nizowe nadrzeczne łęgi jesionowo-wiązowe w strefie zalewów epizodycznych (*Ficario-Ulmetum typicum*) – dolina Wisły,
- 17 grądy subkontynentalne dębowo-lipowo-grabowe *Tilio-Carpinetum* odmiana małopolska z bukiem i jodłą, forma wyżynna, seria żyzna – forma przeważająca na obszarze wysoczyzny oraz w rejonie Woli, główne zbiorowisko budujące dawniej lasy miasta,

Spośród wyżej wymienionych zbiorowisk obecnie występują jedynie łęgi olszowe, wierzbowe i topolowe w dolinach Soły i Wisły, choć te zbiorowiska mają w wielu miejscach charakter silnie kadłubowy. Najlepiej zachowane fragmenty łęgów występują w obrębie ustanowionych tu czterech użytków ekologicznych: „Łęg Stare Stawy”, „Łęg Kamieniec”, „Łęg Błonie” i „Łęg za Torami”. Pozostałe naturalne zbiorowiska, a więc grądy uwiadcniają się jedynie jako pojedyncze dorodne dęby i lipy rosnące gdzieś w parkach czy skwerach. Należy się spodziewać, w przypadku pozostawienia bez użytkowania dolin cieków szybkiego wzrostu lasów łęgowych. Pozostałe siedliska zostały silnie przekształcone przez rolnictwo i leśnictwo, powrót do stanu zgodnego z siedliskiem naturalnym wymagałby specjalnych działań co jest mało prawdopodobne w realiach mocno zurbanizowanego miasta Oświęcim. Przykładem naturalnego lasu grądowego jest rosnący na wschód od miasta rezerwat Żaki, gdzie można podziwiać jak prezentował się taki pierwotny las.

Roślinność rzeczywista

Teren miasta Oświęcim jest silnie zurbanizowany i przekształcony na skutek wieloletniej zabudowy. Całą część centralną miasta zajmują zakłady chemiczne (obecnie Synthos Dwory), które stanowią bardzo duży zakład silnie oddziałujący na cały region, również z uwagi na połączenia kolejowe i drogowe. Na wschód i północ od terenu zakładu znajdują się dawne i obecne składowiska i osadniki różnego typu odpadów, niektóre z nich są już porośnięte roślinnością drzewiastą. Znajdują się tu dwa składowiska odpadów

---

⁴ Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.

przemysłowych, składowisko odpadów komunalnych oraz oczyszczalnia ścieków. Teren ten przecinają również rozległe torowiska, których duża część znajduje się już na terenie gminy Oświęcim. Cała ta część miasta jest w dużej mierze niedostępna ze względu na prowadzoną tu działalność. Tereny te porasta roślinność ruderalna, często o charakterze drzewiastym z udziałem topoli, klonów jesionolistnych i robinii akacjowych, gatunków radzących sobie w tak trudnych warunkach. Na zachód od terenu zakładów znajdują się ciągi parków oddzielających tereny przemysłowe od Osiedla Chemików oraz historycznego centrum miasta. Kompleks parkowy rozciąga się od ul. K. Olszewskiego na południu aż po rejon cmentarza komunalnego na północy. Teren parków stanowi strefę buforową pomiędzy uciążliwymi zakładami chemicznymi, a terenami mieszkaniowymi. Tworzenie tego typu stref buforowych od zakładów przemysłowych w czasach PRL było standardem, obecnie już niestety rzadko stosowanym. W parkach występują m.in.: wierzba płacząca, wierzba biała, leszczyna południowa, buki pospolite, kasztanowiec zwyczajny, robinia akacjowa, klony pospolite i jawor, lipy, dęby, modrzew europejski, jarząb pospolity, żywotniki, tawuły, dereń czerwony i biały. Park pełni funkcję rekreacyjną i jest ogólnie dostępny dla mieszkańców miasta. Przez park przepływa Potok Klucznikowski, przestrzeń jest tu ładnie urządzona i zagospodarowana poprzecinana alejkami ze skateparkiem, górką saneczkową, licznymi placami zabaw i siłowniami na wolnym powietrzu.

Silnie zurbanizowana jest również zachodnia część miasta, czyli Zasole z Osiedlem W. Pileckiego i Osiedlem Błonie. Znajduje się tu zarówno zabudowa mieszkaniowa, jak i liczna zabudowa przemysłowa i usługowa, linia kolejowa z dworcem oraz trasy drogowe: droga wojewódzka nr 933 oraz droga krajowa nr 44. W tej części miasta znajduje się również miejsce pamięci, pozostałości Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Auschwitz I, druga część obozu znajduje się już na terenie gminy Oświęcim, na zachód od granic miasta. Tragiczne wydarzenia z czasów II Wojny Światowej niestety na trwale wpisały się w historię miasta, obecnie miejsce to jest zachowane, by zachować pamięć o tej jednej z największych, wywołanych przez Niemców masowej zbrodni.

Tereny położone w południowej części miasta, na południe od ciągu DK44 i ul. Zaborskiej dawniej stanowiły tereny rolne z nieliczną zabudową, na których od lat 90 XX w. trwa stopniowa budowa zabudowy jedno i wielorodzinnej.

Oś przyrodniczą miasta stanowią doliny Soły i Wisły, przy czym mniej przekształcona pozostała dolina Soły. Rzeka ciągle zachowała tu swój naturalny charakter z licznymi zadrzewieniami łęgowymi, ale jednocześnie i terenami sportowo-rekreacyjnymi oraz nadrzecznymi bulwarami. Soła przecina miasto z południa na północ, wyraźnie dzieląc je na część wschodnią i zachodnią. Do Wisły Soła uchodzi pomiędzy Broszkowicami, a Krukami. Jej dolina jest bardziej przekształcona niż dolina Soły, na jej południowym brzegu rozlokowały się obiekty związane z zakładami chemicznymi, linia kolejowa, zwirownie, składowisko odpadów, oczyszczalnia ścieków. Duże zmiany terenu nastąpiły tu na skutek budowy Kanału Dwory. Jednocześnie ciągle zachowały się tu dość duże powierzchnie rolne, zwłaszcza na północ od Kanału Dwory, w rejonie przysiółków Mańki, Pasternik i Bajcarki. Bardzo istotnym elementem doliny Wisły są również dawne

i obecne żwirownie, które tworzą zbiorniki wodne, stanowiące cenne miejsca rozrodu płazów oraz siedliska ptaków. W terenie zwanym Ławki, pomiędzy składowiskiem odpadów komunalnych, oczyszczalnią ścieków, składowiskiem odpadów przemysłowych oraz żwirownią Dwory znajduje się cenny pod względem przyrodniczym teren podmokłych łąk z licznie występującymi tu gatunkami ptaków. Teren ten zasługuje na objęcie ochroną prawną w formie użytku ekologicznego.

Na terenie miasta Oświęcim wartościowe siedliska przyrodnicze należą do rzadkości i praktycznie wszystkie są objęte ochroną w ramach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina rzeki Soły” oraz poszczególnych użytków ekologicznych. Pozostałe tereny są albo silnie przekształcone i zurbanizowane albo stanowią grunty orne o niewielkiej wartości przyrodniczej. Więc teren podmokłych łąk w Ławkach jest jedynym, który zasługuje dodatkowo na objęcie ochroną prawną. W przyszłości, po zaniechaniu eksploatacji, można zastanowić się nad objęciem ochroną zbiorników po kopalniach kruszyw, gdyż stanowią one cenne siedlisko płazów i ptaków, godne zachowania.

Warto jeszcze wspomnieć o Parku Hallera w rejonie ul. Zwycięstwa w północnej części miasta. To dawny park podworski na którym rośnie wiele drzew o pokaźnych rozmiarach, zadrzewienia parku nawiązują do porastających te tereny dawniej lasów grądowych. Uzupełnieniem terenów zielonych w mieście jest jeszcze kilka niewielkich skwerów, ale także tereny ogrodów działkowych i zieleni cmentarzy. Ogrody działkowe pomimo, że nie są ogólnodostępne to również, podobnie jak parki i skwery stanowią istotny element zieleni, pełniąc ważną funkcję bioklimatyczną, retencyjną, a także stanowią siedlisko dla wielu ptaków, płazów i ssaków.

Reasumując najistotniejsze z punktu widzenia ochrony przyrody tereny są już objęte ochroną, są to zbiorowiska łęgowe doliny Soły wraz z samą rzeką, która w wielu miejscach zachowała jeszcze naturalny charakter. Wartościowy pod względem przyrodniczym jest również teren podmokłych łąk w Ławkach oraz zbiorniki po eksploatacji kruszyw. Generalnie całe doliny Soły i Wisły winny być chronione przed zabudową i większą ingerencją i przede wszystkim pełnić funkcję przyrodniczą, w mniejszym stopniu sportową i rekreacyjną, ale z jak najmniejszym lokowaniem zabudowy. Pozostałe tereny mogą podlegać urbanizacji, z jak największym zachowaniem parków, skwerów i zieleni cmentarzy.

2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R. I KORYTARZE EKOLOGICZNE

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie miasta Oświęcim występują następujące formy ochrony przyrody: część obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Soły, zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina rzeki Soły, cztery użytki ekologiczne oraz dwa drzewa jako pomniki przyrody. Tereny podmokłych łąk w Ławkach posiada podwyższoną wartość przyrodniczą, występują tu wartościowe siedliska wielu gatunków ptaków.

OBSZARY NATURA 2000

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Soły PLB120004 Obszar specjalnej ochrony ptaków powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008

r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków natura 2000 (Dz. U. z 2008 r. Nr 198, poz. 1226). Obszar ostoi ptasiej „Dolina dolnej Soły”, zajmuje łącznie prawie 4016 ha. Obejmuje on Stawy Adolfińskie, Stawy Grojeckie, stawy w Zaborzu i stawy w Porębie, dolinę Soły oraz żwirownię Rajsko. W krajobrazie ostoi dominują pola uprawne, które zajmują ponad połowę jej powierzchni, natomiast zbiorniki wodne ok. 23% i to one stanowią zasadnicze siedlisko dla ptaków, choć sprzyja temu ogólna mozaikowość terenu. Rzeka Soła ma tu charakter naturalnej podgórskiej rzeki, z szerokim kamienistym korytem i fragmentami lasu łęgowych na brzegach. Zgodnie z Planem Zadań Ochronnych ochronie podlegają następujące gatunki ptaków: A004 perkoz *Tachybaptus ruficollis*, A005 perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, A006 perkoz rdzawoszy *Podiceps grisegena*, A008 zausznik *Podiceps nigricollis*, A043 gęgawa *Anser anser*, A051 krakwa *Anas strepera*, A055 cyranka *Anas querquedula*, A059 głowienka *Aythya ferina*, A061 czernica *Aythya fuligula*, A123 kokoszka *Gallinula chloropus*, A196 rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*, A197 rybitwa czarna *Chlidonias niger*, A021 bąk *Botaurus stellaris*, A022 bączek *Ixobrychus minutus*, A023 ślepowron *Nycticorax nycticorax*, A136 sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, A162 krwawodziób *Tringa totanus*, A179 śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*, A193 rybitwa rzeczna *Sterna hirunda*, A229 zimmerdek *Alcedo atthis*. Zagrożeniem dla obszaru jest zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych, likwidacja wysp na stawach i wycinanie zakrzewień, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, zmiana przeznaczenia stawów hodowlanych na stawy rekreacyjne, zaniechanie gospodarki stawowej, regulacja Soły, wycinanie zakrzewień nadrzecznych.

Na terenie miasta Oświęcim ten obszar Natura 2000 obejmuje niewielki fragment terenu w rejonie Stawu Węgielnik i ul. Pod Dębem oraz południowy fragment doliny Soły, w rejonie użytku ekologicznego „Stare Stawy”.

Obszar Natura 2000 Dolna Soła PLH120083 specjalny obszar ochrony siedlisk obejmuje rzekę Soła na odcinku od mostu drogowego na trasie Kęty – Harszówki Dolne do dolnej granicy Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego wraz z czterema użytkami ekologicznymi znajdującego się w granicach miasta Oświęcim. Obszar został zaakceptowany przez Komisję Europejską 10 stycznia 2011 r. (Decyzja Komisji Nr 2011/64/EU z dn. 10.01.2011 r. Dz. Urz. UE L 33/146 z dn. 08 luty 2011 r.) W jej skład wchodzi stawy hodowlane, fragment doliny Soły z polami uprawnymi oraz łąkami. Intensywność produkcji ryb na poszczególnych stawach jest różna. Jeden z kompleksów stawów jest mocno zarośnięty szuwarami, pozostałe zaś są zupełnie pozbawione szuwarów. Dolina Soły ma tu charakter naturalnej podgórskiej rzeki, z szerokim kamienistym korytem i fragmentami lasów łęgowych na brzegach. Rozproszona zabudowa i niewielkie wioski rozmieszczone są pomiędzy kompleksami stawów. Na terenie tym pospolicie występuje kumak nizinny, dla którego rozwoju doskonałe warunki zapewniają liczne stawy - rozlewiska, ciągnące się wzdłuż rzeki Soły. Kumaki te do rozrodu wykorzystują nie tylko trwałe stanowiska - stawy, ale również doły powyrobowiskowe w rzece, czy też zagłębienia wypełnione wodą, będące rozlewiskami rzeki. Nie tylko stanowisk jest dużo (kilkadziesiąt) na całej długości obszaru ale w zależności od warunków pogodowych na stanowisku

o wielkości ok. 1 ara może znajdować się kilkadziesiąt kumaków nizinnych. Kumakom tym często na stanowiskach towarzyszą również licznie występujące traszki grzebieniasta i zwyczajna. Stanowiska kumaków nizinnych na tym terenie należą do jednych z liczniejszych na terenie woj. Małopolskiego. Obszar jest miejscem występowania 5 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, w tym dominujących powierzchniowo łągów wierzbowo-topolowych, ale znacznie przekształconych. Ponadto na obszarze tym stwierdzono 7 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, w tym 1 gatunek ssaka, 2 gatunki płazów i 3 gatunki ryb. Obszar uzupełnia reprezentację bolenia, brzanki i głowacza białopłetwego w regionie kontynentalnym.

Do głównych zagrożeń obszaru należą:

- intensywna eksploatacja żwiru rzeczno powodująca zanikanie kamienistych tarłisk litofilnych gatunków ryb,
- realizacja programów ochrony przeciwpowodziowej, wynikających z nadmiernej zabudowy terenów zalewowych i polegających na szybkim odprowadzeniu wód powodziowych z obszaru zagrożonego,
- prace wykonywane w korycie rzeki, związane z zabudową hydrotechniczną (utrzymaniem i regulacją wód),
- rolnicze i przemysłowe zagospodarowanie terasy zalewowej jako "ziemi niczyjej"
- zabudowa terenów zalewowych połączona z ubezpieczaniem i nadsypywaniem brzegów prowadząca do stopniowego zmniejszania szerokości koryta rzeczno,
- zanieczyszczenia obszarowe i punktowe (komunalne, small biznes),
- Zaśmiecanie koryta rzeczno obcym materiałem skalnym (gruzem) użytym do ubezpieczania brzegów,
- gospodarka wodna na zbiornikach kaskady Soły powyżej obszaru prowadząca do istotnych zmian w reżimie hydrologicznym rzeki powodująca przesuszenie siedlisk nadbrzeżnych w dolinie rzeki,
- wycinka lasów łągowych oraz inwazja obcych gatunków roślin.

Na terenie obszaru "Dolna Soła" zagrożenie dla kumaków nizinnych i traszek grzebieniastych stanowi zanik i zanieczyszczenie zbiorników wodnych stanowiących ich miejsce rozrodu. Kumak nizinny i traszka grzebieniasta w porównaniu z innymi gatunkami płazów należą do gatunków najbardziej związanych ze środowiskiem wodnym - w zbiornikach wodnych przebywają od wiosny do jesieni, a czasem nawet zimę spędzają na dnie zbiorników. Zanieczyszczenia wody, regulacja koryt rzecznych, utwardzanie (betonowanie) brzegów rzek, rowów eliminuje miejsca rozrodu kumaków i traszek.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków

3240 Zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum*)

3270 Zalewane muliste brzegi rzek

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*)

Zwierzęta wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Lutra lutra wydra, *Triturus cristatus* traszka grzebieniasta, *Bombina bombina* kumak nizinny, *Aspius aspius* boleń pospolity, *Cottus gobio* głowacz białopłetwy, *Barbus peloponnesius* brzanka

Na terenie miasta Oświęcim ten obszar Natura 2000 obejmuje południowy fragment doliny Soły, w rejonie użytku ekologicznego „Stare Stawy”.

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Dolina rzeki Soły”

Uchwałą Nr LVIII/513/98 Rady Miejskiej w Oświęcimiu z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody na terenie doliny rzeki Soły w granicach administracyjnych miasta Oświęcimia postanowiono objąć ochroną obszar lasów łęgowych i zbiorowisk nieleśnych o łącznej powierzchni 159 ha położony w międzywalu rzeki Soły na terenie miasta Oświęcimia. Celem utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest zabezpieczenie bioróżnorodności doliny rzeki Soły, zachowanie korytarza dla migracji cennych gatunków roślin i zwierząt oraz dla zaspokojenia aktualnych i perspektywicznych potrzeb w zakresie dydaktyki ekologicznej, wypoczynku i rekreacji społeczności Oświęcimia i okolic.

Użytki ekologiczne

W granicach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, uznano za użytki ekologiczne następujące obszary leśne wraz z przyległym korytem rzeki:

1. "Łęg Stare Stawy" o powierzchni ok. 6,5 ha,

2. "Łęg Kamieniec" o powierzchni ok. 24 ha,

3. "Łęg Błonie" o powierzchni ok. 8,3 ha,

4. "Łęg Za torami" o powierzchni ok. 16,8 ha.

Celem ich ochrony jest zachowanie naturalnych fragmentów łągów topolowo-wierzbowych i łągów olchowych oraz istniejącej na tym terenie flory i fauny ze względów naukowych, dydaktycznych i przyrodniczych. Znajdują się tu również wartościowe oczka wodne, stanowiące pozostałości starorzeczy i zalewanych w czasie wezbrań powodziowych zagłębień. Użytki powstały na mocy Uchwały Nr LVIII/513/98 Rady

Miejskiej w Oświęcimiu z dn. 16 czerwca 1998 r. w sprawie: wprowadzenia form ochrony przyrody na terenie doliny rzeki Soły w granicach administracyjnych miasta Oświęcimia.

POMNIKI PRZYRODY

Na terenie miasta Oświęcim rosną tylko dwa drzewa objęte ochroną jako pomniki przyrody. Pierwszy z nich to platan klonolistny *Platanus xacerifolia* „Tomasz” rosnący przy ul. Powstańców Śląskich, obwód drzewa wynosi 380 cm. Drzewo zostało objęte ochroną Uchwałą Nr XVII/306/15 Rady Miasta Oświęcim z dnia 23 grudnia 2015 w sprawie ustanowienia pomnika przyrody. Drugie z drzew to wierzba płacząca *Salix x sepulcaris* pod nazwą „Matrix” rosnące na skwerze u zbiegu ulic: Legionów i gen. J. Dąbrowskiego, obwód drzewa wynosi 355 cm. Drzewo zostało objęte ochroną Uchwałą Nr XIV/260/19 Rady Miasta Oświęcim z dnia 27 listopada 2019 r.

Proponowane formy ochrony przyrody

Na terenie miasta Oświęcim wartościowe siedliska przyrodnicze należą do rzadkości i praktycznie wszystkie są objęte ochroną w ramach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina rzeki Soły” oraz poszczególnych użytków ekologicznych. Pozostałe tereny są albo silnie przekształcone i zurbanizowane albo stanowią grunty orne o niewielkiej wartości przyrodniczej.

Jedynym terenem który posiada podwyższoną wartość przyrodniczą są **podmokłe łąki w Ławkach**. Znajdują się tu podmokłe łąki i trzcinowiska z licznymi gatunkami ptaków, charakterystycznymi dla dolin rzecznych. Nowa koncesja na eksploatację złoża „Dwory” w obrębie Pola B, została wydana 5 grudnia 2024 r., obszar i teren górniczy w dużej mierze obejmują ten wartościowy pod względem przyrodniczym teren. W przyszłości, po zaniechaniu eksploatacji, można zastanowić się nad objęciem ochroną zbiorników po kopalniach kruszyw, gdyż stanowią one cenne siedlisko ptaków i ptaków, godne zachowania.

Na terenie miasta znajduje się szereg wartościowych drzew, które mogłyby zostać uznane za pomniki przyrody. Są one spotykane w przydrożnych alejach i szpalerach, w parkach, przy kościołach i na cmentarzach, w obrębie dolin cieków. W celu ich rozpoznania należałoby przeprowadzić bardziej wnikliwą inwentaryzację przyrodniczą, znacząco wykraczającą poza możliwości niniejszego opracowania oraz opracowania ekofizjograficznego, szacuje się bowiem, że drzew wymagających objęcia ochroną prawną, spełniających odpowiednie kryteria może być nawet kilkaset, a nie tylko dwa, które do tej pory zostały objęte ochroną na terenie miasta Oświęcim.

Korytarze ekologiczne

W opracowaniu krajowym z 2011 r.⁵ na terenie miasta Oświęcim wykazywano korytarz ekologiczny „Dolina Górnej Wisły” KPd-10, obejmujący dolinę rzeki Wisły, a więc północną i północno-wschodnią część miasta. Obecnie duża część doliny nie jest

---

⁵ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

zabudowana i zwierzęta mają tu pełną możliwość przemieszczania się, przeszkodą mogą być jednak tereny poszczególnych obiektów, często ogrodzonych np. oczyszczalni ścieków czy składowiska odpadów.

Inne korytarze ekologiczne w różnego typu opracowaniach nie były wskazywane, jednak doliny Soły i Skawy oraz wszelkie inne mniejsze doliny cieków, zbiorniki po eksploatacji kruszyw wraz z otoczeniem, lasy i zadrzewienia, tereny rolne również pełnią istotne funkcje lokalnych korytarzy ekologicznych. Nie mniej jednak centralna część miasta, teren zakładów chemicznych oraz część zachodnia czyli Zasole są silnie zurbanizowane i zwierzęta mają tu niewielkie możliwości przemieszczania się i wędrówek. Raczej będą one wykorzystywały mniej zurbanizowane tereny dużych dolin rzecznych Soły i Wisły oraz tereny gmin okolicznych z większą ilością terenów otwartych, gruntów rolnych, łąk, pastwisk, lasów i kompleksów stawów.

2.10 KRAJOBRAZ

Teren miasta Oświęcim charakteryzuje się głównie krajobrazem typowym dla obszarów zurbanizowanych. Dominują tutaj przede wszystkim tereny zabudowane z zabudową zwartą usytuowaną wzdłuż ulic bądź tereny osiedli mieszkaniowych z zabudową wielorodzinną i jednorodzinną oraz zespoły zabudowy przemysłowej. Jest to więc krajobraz, użytkowany i ukształtowany przez człowieka. Powszechnie rozumiana działalność człowieka (przemysł, urządzenia komunikacyjne, gospodarka wodna i energetyczna, osiedla) może zmienić w dużym stopniu strukturę i fizjonomię krajobrazu. W krajobrazie miasta w poważnym stopniu zostały zmienione labilne czynniki naturalne takie jak gleba, warunki wodne, mikroklimat i biosfera. Przy coraz większym wzroście intensywności gospodarki szatę roślinną stanowią zespoły nienaturalne i zbiorowiska sztuczne.

Niewątpliwie o charakterze i krajobrazie miasta decydują również istniejące zabytki m.in. Zamek Piastowski nad rzeką Solą, który obecnie jest siedzibą muzeum miejskiego, Stare Miasto wraz ze średniowieczną zabudową Rynku i zielenią Plant, zespół kościoła i kaplicy Salezjanów czy XIV/XV wieczny układ urbanistyczny miasta. Szczególnym miejscem kulturowym i historycznym jest muzeum w byłym obozie koncentracyjnym dokumentujące niemieckie zbrodnie z czasów II Wojny Światowej. Obiekty takie kształtują wygląd miasta i stanowią jego wizytówkę. Ochrona tych ostatnich opiera się na wytycznych przepisów o ochronie zabytków. Obecnie Oświęcim uznawany jest za Światowe Centrum Pokoju, miasto odwiedza ponad milion turystów i pielgrzymów. Wiele osób odwiedzając dawny obóz koncentracyjny odkrywa również pozostałe rejony miasta. Ochrona wartości kulturowych, zachowanie tradycji oraz klasycznego charakteru kształtowania zabudowy, przyczyni się do zwiększenia wartości obszaru w kontekście dalszego jego rozwoju.

Najbardziej niezmienny pozostał krajobraz dolin rzek Wisły i Soły oraz mniejszych cieków (choć w pobliżu niektórych cieków obserwuje się ekspansję zabudowy), stanowiących fragment przyrodniczych struktur o międzynarodowym, regionalnym i lokalnym znaczeniu. Krajobraz najbardziej zbliżony do naturalnego w obrębie miasta reprezentuje dolina rzeki Soły. Świadczy o tym pozostawienie na znacznym obszarze

miasta naturalnego koryta rzeki, jej górski charakter a także urozmaicone brzegi. Postuluje się zatem, wprowadzenie na ww. terenach ograniczeń lokalizacyjnych dotyczących tych form zagospodarowania, które w sposób ewidentny wpływałyby degradując na środowisko, zachwiałyby równowagę ekologiczną i prowadziły do obniżenia jego walorów. Południowe fragmenty miasta odznaczają się krajobrazem rolniczym jednak nie ma on większego znaczenia i powoli zanika. Biorąc pod uwagę obecne tendencje rozwoju rolnicza przestrzeń produkcyjna ulegnie likwidacji i przekształceniu w tereny budowlane.

Ważnym elementem zagospodarowania otoczenia miasta są wody stojące mające głównie charakter stawów hodowlanych, które posiadają bardzo duże wartości krajobrazowe. Zbiorniki sztuczne to głównie stawy rybne, posiadające na tym terenie stare tradycje („Żabi Kraj”). Koncentrują się głównie w dolinach Wisły, Soły i Skawy, w mniejszym stopniu na płaskiej wierzchołynie.

W otoczeniu miasta występują liczne mniejsze lub większe stawy, oczka wodne i tym podobne zbiorniki wód powierzchniowych. Stawy hodowlane rozlokowane są na terenie gminy Oświęcim i często bezpośrednio sąsiadują z miastem, wydziela się tu siedem większych kompleksów: stawy w Harmężu i Rajsku, Stawy Adolfińskie i Stawy Grojeckie (sołectwo Grojec), stawy w Zaborzu, stawy w Porębie Wielkiej oraz Stawy Monowskie. Obserwacje stawów, a przede wszystkim występującego tu licznie ptactwa dostarczają bardzo wysokich walorów krajobrazowych. Tereny te są bardzo chętnie odwiedzane przez miłośników przyrody, krajoznawców i ornitologów. Wartościowe otwarcia krajobrazowe są tu związane z widokami na rzekę Wisłę, Solę oraz Kanał Dwory, na rozległe kompleksy poszczególnych stawów oraz na otwarte tereny łąk i ściany lasów. Bardzo ciekawe otwarcia krajobrazowe związane są z Kanałem Dwory, występują tu dalekie widoki na drogę wodną, z obiektami hydrotechnicznymi. Na wałach przeciwpowodziowych przygotowane zostały wygodne, często wyasfaltowane ścieżki rowerowe, bardzo chętnie wykorzystywane zarówno przez mieszkańców, jak i przez przyjezdnych. Ważnym elementem miasta są błonia nad Solą oraz ciąg parków oddzielający teren zakładów chemicznych od centralnej części miasta, z Osiedlem Chemików i Starym Miastem. Nie należy również zapominać, że częstym widokiem jest ciąg Beskidów doskonale widoczny przy dobrej pogodzie z południowej części miasta, góry stanowią tu swoiste zamknięcie krajobrazowe panoramy horyzontu.

Na dużej części centralnej i wschodniej miasta występuje krajobraz przemysłowy. W większej części jego powierzchnię zajmują tereny przemysłowe zakładów Synthos S.A. oraz innych podmiotów prowadzących tu działalność. Charakterystycznym elementem lokalnego krajobrazu są zabudowania przemysłowe, czasem znacznej wysokości. Przyjmuje się, że krajobraz przemysłowy jest nieciekawym, pozbawionym interesujących dla oka form. Jednak postrzeganie krajobrazu jest sprawą mocno indywidualną i obiekty przemysłowe, które dla jednych są po prostu brzydkie, dla innych będą niezrównaną pożywką dla wyobraźni, scenografią dla plenerów fotograficznych i podziwiania niezwykłych form architektonicznych, płataniny rur, kominów, urządzeń. Sztuka industrialna na trwałe już zdomowała się w świecie kultury i można mnożyć

przykłady wykorzystania obiektów przemysłowych jako elementów sztuki, choć oczywiście nie takie było zamierzenie budowniczych instalacji przemysłowych. Także i na analizowanym terenie występuje szereg niezwykle ciekawych obiektów, otwarcie krajobrazowych, zadziwiających konstrukcji, często o niezwyklej kolorystyce. Wszystko to sprawia, że krajobraz analizowanego terenu posiada swoje ciekawe, nie dla każdego przystępne, oblicze. Kominy zakładów oraz inne obiekty tu występujące (m.in. charakterystyczne kuliste zbiorniki znajdujące się w części północno-wschodniej) są doskonale widoczne z wyżej położonych terenów gmin sąsiednich, ze wzgórz triasowych i jurajskich, jak np. z Imielina, Chełmka, Babic czy Jaworzna. Obiekty zakładów stanowią doskonale rozpoznawalną wizytówkę miasta charakterystyczną i widoczną z bardzo daleka. Jednocześnie we wschodniej części miasta występują tereny składowisk i dawnych osadników, których z kolei krajobraz można określić jako zdewastowany, ze zniszczonymi drogami, roślinnością ruderalną, licznymi zwalami odpadów, ale także i odorami ze składowiska odpadów komunalnych i oczyszczalni ścieków. Odory również wpływają na negatywny odbiór krajobrazu tego miejsca.

Reasumując krajobraz miasta Oświęcim posiada miejscami wysokie walory, związane ze Starym Miastem oraz dolinami Soły i Wisły, z licznymi parkami i skwerami. Istotnym elementem krajobrazu miasta jest intensywny krajobraz przemysłowy, który może być bardzo różnie postrzegany. Ważnym, ale trudnym elementem zabytkowym jest pozostałość Obozu Auschwitz, miejsce pamięci po zbrodniach wyrządzonych przez Niemców w czasie II Wojny Światowej.

2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Na terenie miasta Oświęcim występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: budynki mieszkaniowe, krzyże, kapliczki przydrożne itp. Ich pełne zestawienie znajduje się w uzasadnieniu do POG, ich lokalizację wskazano również na rysunku stanowiącym załącznik do uzasadnienia.

3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO

Realizacja Planu Ogólnego Miasta Oświęcim wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp oraz wydawać decyzji o warunkach zabudowy. Jednak na dużej części miasta Oświęcim obowiązują mpzp z różnych lat, w związku z czym na ich podstawie poszczególne tereny mogłyby podlegać zabudowie. Przy braku realizacji ustaleń projektu POG, nadal obowiązywać będą mpzp z lat poprzednich.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Głównym problemem ochrony środowiska na terenie miasta, w kontekście ochrony przyrody, jest brak ustanowienia ochroną terenów, które posiadają taki potencjał (dolina Wisły w Dworach), obecnie planowana jest tu eksploatacja kruszyw (wydana została koncesja na wydobywanie). Problemem miasta jest również duże zagrożenie powodziowe, obejmujące całą dolinę Wisły i Soły.

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU

5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE

Projekt POG wprowadza wiele nowych terenów, które w sposób znaczący mogą pogorszyć jakość wód powierzchniowych. W przeważającej większości będzie to jednak zabudowa uzupełniająca istniejącą już strukturę. Niewątpliwie powstanie nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej wpłynie na znaczące zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków, jednak będą one musiały być oczyszczane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Nie przewiduje się by w wyniku realizacji ustaleń POG zostały zajęte, a co za tym idzie i zdegradowane, jakiegokolwiek cieków lub zbiorniki wód powierzchniowych. Wolne od zabudowy pozostały również doliny poszczególnych cieków, w tym doliny Wisty i Soły, w zdecydowanej większości znajdują się ona w obrębie strefy otwartej SO. Jako profil dodatkowy wskazano w obrębie poszczególnych stref tereny wód, co umożliwi wskazanie terenów wód w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenach z możliwością urbanizacji np. na terenach mieszkaniowych czy usługowych. Najistotniejsze jest zachowanie dolin cieków oraz wszelkich większych zbiorników w obrębie stref wyłączonych z możliwości intensywnej urbanizacji jak np. strefy SJ, SW, SU czy SP.

5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE

Na terenie miasta Oświęcim występują poziomy wodonośne, brak jest natomiast ustanowionego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Powstanie nowej zabudowy z niedostatecznie rozwiązaniem systemem odprowadzania ścieków oraz nowych ciągów komunikacyjnych może wpłynąć na stan wód podziemnych. Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogą mieć znaczące oddziaływanie na wody podziemne jak np. rozległe tereny produkcyjne, podziemna eksploatacja kopalin czy składowiska odpadów. Dla ochrony wód podziemnych kluczowe znaczenie mają działania, które wykraczają poza ramy planowania przestrzennego, takie jak np. egzekwowanie przez gminę wywozu nieczystości oraz rozwój infrastruktury kanalizacyjnej. Również na etapie konstruowania projektu mpzp zaistnieje możliwość wprowadzenia odpowiednich zapisów.

5.3 WPŁYW NA KLIMAT

W szerszej skali realizacja ustaleń POG nie będzie miała wpływu na klimat. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa. Zabudowanie terenów wpłynie na zwiększenie szorstkości powierzchni ziemi, a co za tym idzie na zmniejszenie warunków przewietrzania.

Za pozytywne należy uznać, że doliny rzeczne oraz znaczące przestrzenie rolne pozostawia się wolne od zabudowy co pozytywnie wpłynie na możliwości przewietrzania miasta. Głównym winowajcom złej jakości powietrza na terenie miasta ciągle jest niska emisja z palenisk domowych. Rozwiązanie tego problemu wykracza poza zagadnienia POG i wymaga podjęcia wieloaspektowych działań, które już obecnie miasto Oświęcim podejmuje, a działania te przynoszą zdecydowanie pozytywne rezultaty. Obecnie problem niskiej emisji jest już zdecydowanie mniejszy niż w połowie drugiej dekady XXI w.

5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI

5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Projekt POG zakłada poszerzenie funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej w ramach poszczególnych stref. Realizacja tych funkcji wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu. Zmiany te należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji. Ponieważ projekt POG jest dokumentem tylko ogólnie określającym sposób zagospodarowania terenów miasta Oświęcim, nie sposób na obecnym etapie określić dokładnie w jaki sposób powierzchnia terenu będzie przekształcana. Zagrożenia powierzchni ziemi związane z prowadzonymi pracami budowlanym będą miały częściowo charakter tymczasowy, trwający do czasu zakończenia prac budowlanych. Projekt POG nie proponuje nowych dróg wysokich klas, składowisk odpadów, podziemnej eksploatacji kopalin, a to tego typu przedsięwzięcia są zwykle odpowiedzialne za znaczne przekształcenia powierzchni terenu.

Należy również mieć na uwadze, że przekształcenia części terenu miasta związane są i będą w dalszym ciągu w związku z prowadzoną tu eksploatacją kruszyw. W projekcie wskazano strefy górnictw SG również na terenach do tej pory nie ustanowionych obszarów górniczych. Eksploatacja kruszyw i glin może budzić różnego typu kontrowersje i negatywne oddziaływania, ale jednocześnie doprowadziła ona do powstania wartościowych zbiorników wodnych, które mogą pełnić funkcję ostoi dla ptaków i płazów, funkcję rekreacyjną, krajobrazową, wędkarską. Obecność zbiorników wody znacznie ożywia tereny miasta i dodaje im wielu walorów, o ile zostaną one właściwie wykorzystane. Najgorszym rozwiązaniem, które niestety jeszcze często się obserwuje, jest zasypywanie powstałych w wyrobiskach zbiorników różnego typu odpadami czy skałą płoną, co dewastuje powstałe w wyniku eksploatacji cenne siedliska. Każdorazowo należy dążyć, by powstałe zbiorniki pozostały i pełniły wartościowe funkcje przyrodnicze i krajobrazowe. Niewątpliwie jednak eksploatacja nowych złóż albo poszerzenie istniejących doprowadzi do znaczących zmian ukształtowania terenu.

5.4.2 WPŁYW NA GLEBY

Projekt POG zachowuje zasoby glebowe w zdecydowanej większości poza obszarami zurbanizowanymi, a więc w obrębie wysoczyzn oraz doliny Wisły i Soły poza centrami poszczególnych dzielnic, pozostałe tereny zaś przewidziane zostały pod zabudowę. Tereny wolne od zabudowy, przewidziane dla rolnictwa obejmują strefy planistyczne SO – strefy otwartej. Zdecydowana większość terenów obecnie rolnych na których ustalono możliwość urbanizacji w wypadku całkowitej realizacji programu urbanizacyjnego POG ulegnie przekształceniu, co nie wpłynie jednak na znaczące pomniejszenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, gdyż głównie zmianie przeznaczenia ulegną grunty orne o niewielkich aerach. Główne zasoby terenów rolniczych będą chronione już w obrębie sąsiedniej gminy Oświęcim. Gleby klas I-III położone poza granicami administracyjnymi miast, zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82) podlegają w dużej mierze ochronie przed zmianą przeznaczenia w planach miejscowych, ale nie w obrębie

miast. Przy sporządzaniu nowych planów zagospodarowania przestrzennego warto chronić jak największe powierzchnie takich gruntów. Przy sporządzaniu nowych planów miejscowych nie przewiduje się konieczności zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, gdyż grunty tego typu już na etapie POG starano się omijać, na terenie miasta zajmują one jednak niewielkie powierzchnie. Dokładne powierzchnie do przeprowadzenia odlesień będą znane jednak dopiero na etapie tworzenia mpzp.

5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE

Projekt POG miasta Oświęcim, w części uzasadnienia ujawnia wszystkie udokumentowane na terenie miasta złoża kopalin oraz obszary i tereny górnicze (wykaz w rozdziale 2.7 niniejszej prognozy). Projekt POG, w związku z jego konstrukcją prawną, w zasadzie nie ma wpływu na prowadzenie podziemnej działalności górniczej, z założenia bowiem odnosi się tylko do powierzchni terenu. Wskazano natomiast tereny strefy SG – górnictwa w obrębie istniejących i planowanych obszarów górniczych. Wskazanie tych złóż w obrębie stref SG umożliwi ich ochronę i wydobywanie, a co za tym idzie racjonalną gospodarkę surowcami, zgodnie z prawem geologicznym i górnictwem.

5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ

Na terenie miasta Oświęcim projekt POG nie wprowadza znaczących zmian w zakresie najistotniejszych z punktu widzenia ochrony przyrody terenów tj. doliny Wisły, Soły i ich dopływów. Na tych terenach generalnie nie ustala się nowych form zagospodarowania, które w sposób znaczący wpływałyby na środowisko przyrodnicze. W szczególności należy zaznaczyć, że dolina Wisły i Soły w obrębie międzywała praktycznie pozostaje wolna od jakiegokolwiek zabudowy, wprowadzono tu strefę SO. Na pozostałym terenie analizowany dokument wprowadza miejscami dość silną urbanizację, która jednak w dużej mierze oparta jest o rozbudowę istniejącego zagospodarowania terenu i będzie odbywała się głównie na terenach rolnych. W stosunku do istniejącego zagospodarowania projekt POG wyznacza nowe tereny z możliwością zabudowy. Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub wydane decyzje o warunkach zabudowy, a w nich zawarte zostaną wybrane spośród katalogu zawartego w POG profile funkcjonalne dla każdej ze stref, przeznaczenia terenu. Należy w tym miejscu podkreślić, że sposób kreślenia polityki przestrzennej oparty o obszary polityki przestrzennej nie oznacza, że cały teren zostanie zabudowany. Precyzyjne ustalenia i wskazanie terenów pod zabudowę nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy. W planach i decyzjach będą musiały być wzięte pod uwagę również pozostałe kwestie dotyczące np. ochrony przyrody, ochrony środowiska czy ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, czyli ochrona zadrzewień, cennych siedlisk, mokradł, oczek wodnych czy powierzchni leśnych.

W planie ogólnym miasta Oświęcim wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy

poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Zdecydowana większość terenów, na których planuje się zmianę przeznaczenia to na dzień dzisiejszy grunty rolne pozostające w użytkowaniu rolniczym. Mniejsza jest natomiast ilość terenów, na których gospodarowanie rolne ustało, a planowana zmiana przeznaczenia stanowi uzupełnienie istniejącej już funkcji, przy czym tereny te nie cechują się wartościami przyrodniczymi. Znajdują się tu również tereny, gdzie na skutek długotrwałego odłogowania gruntów wyrosły zadrzewienia i zakrzewienia, głównie o charakterze zadrzewień brzoźowych czy sosnowych. Projekt POG generalnie nie wprowadza terenów z możliwością urbanizacji na tereny cenne pod względem przyrodniczym, jak doliny rzeczne, zadrzewienia, oczka wodne itp., w dużej mierze pozostały one w ramach stref SO - strefy otwartej (dolina Wisły i Soły). Zabudowa terenów rolnych (czy to pozostających w użytkowaniu czy odłogowanych) doprowadzi do wykluczenia z funkcji rolnej i przyrodniczej istniejących tu gleb oraz użytków rolnych. Należy spodziewać się zmiany w środowisku roślinnym wyrażające się między innymi w zanikaniu roślinności naturalnej na rzecz gatunków obcych na terenach realizacji zabudowy. Roślinność i zwierzęta związane do tej pory z terenami upraw zostaną z tych terenów wyparte. Zamiast istniejących ekosystemów rolniczych wprowadzone zostaną ekosystemy charakterystyczne dla podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, a na niektórych terenach nawet zabudowy śródmiejskiej. Funkcja przyrodnicza, kształtowana obecnie w sposób dość naturalny (o ile traktować tak rolnictwo) zostanie podporządkowana zorganizowanemu kształtowaniu środowiska przyrodniczego - tworzenie ogrodów przydomowych, trawników, czyli generalnie zieleni towarzyszącej zabudowie. Projekt POG nie wskazuje żadnych nowych dróg wyższych klas, nie mniej należy mieć świadomość, że w obrębie późniejszej realizacji mpzp możliwe będzie wskazanie dróg niższych klas.

Należy również mieć na uwadze, że przekształcenia części terenu miasta związane są i będą w dalszym ciągu w związku z prowadzoną tu eksploatacją kruszyw. W projekcie wskazano strefy górnictw SG również na terenach do tej pory nie ustanowionych obszarów górniczych. Eksploatacja kruszyw i glin może budzić różnego typu kontrowersje i negatywne oddziaływania, ale jednocześnie doprowadziła ona do powstania wartościowych zbiorników wodnych, które mogą pełnić funkcję ostoi dla ptaków i płazów, funkcję rekreacyjną, krajobrazową, wędkarską. Obecność zbiorników wody znacznie ożywia tereny miasta i dodaje im wielu walorów, o ile zostaną one właściwie wykorzystane. Najgorszym rozwiązaniem, które niestety jeszcze często się obserwuje, jest zasypywanie powstałych w wyrobiskach zbiorników różnego typu odpadami czy skałą płonąca, co dewastuje powstałe w wyniku eksploatacji cenne siedliska. Każdorazowo należy dążyć, by powstałe zbiorniki pozostały i pełniły wartościowe funkcje przyrodnicze

i krajobrazowe. Na terenach wskazanych do poszerzenia eksploatacji występują wyłącznie grunty orne, brak jest tu cennych siedlisk czy innych wartościowych pod względem przyrodniczym obiektów. W przyszłości odkrywki, w których pozostawiona zostanie woda mogą pełnić ważną funkcję przyrodniczą w gminie.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Dolina Wisły w obrębie międzywala oraz dolina Soły również pozostaje wolna od zabudowy i przekształceń. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk, gdyż w znacznej mierze znajdują się one w obrębie stref SO lub SN.

Ustalenia POG należy odczytywać łącznie, tj. zarówno część tekstową (ustalenia dla poszczególnych stref), jak i rysunkową, pozwala to bowiem na etapie tworzenia mpzp zachować tereny wartościowe pod względem przyrodniczym dolin cieków, zadrzewień, lasów, parków, skwerów oraz obszarów proponowanych do objęcia ochroną. Ustanowienie na terenie miasta nowych terenów chronionych pozwoliłoby ocenić najcenniejsze tereny, nie mniej zadanie to stoi poza ustaleniami Planu Ogólnego Gminy czy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY I NA KORYTARZE EKOLOGICZNE

Wpływ na tereny chronione

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie miasta Oświęcim występują następujące formy ochrony przyrody: część obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Soły, zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina rzeki Soły, cztery użytki ekologiczne oraz dwa drzewa jako pomniki przyrody. Tereny podmokłych łąk w ławkach posiada podwyższoną wartość przyrodniczą, występują tu wartościowe siedliska wielu gatunków ptaków.

Zostały one uwzględnione w projekcie planu ogólnego. Tereny obszaru Natura 2000 w zdecydowanej większości znajdują się w obrębie strefy SO, tym bardziej, że obejmują one zalewową dolinę Wisły oraz dolinę Soły. W projekcie POG, w zasięgu obszaru Natura 2000 wskazano kilka stref SJ i SU, ale obejmują one już istniejącą zabudowę lub też luki w zabudowie stanowiące zwykle grunty orne lub też przydomowe trawniki. Główną dolinę Wisły i Soły, starorzecza, stawy, lasy i zadrzewienia, rozległe tereny rolne, kompleksy stawów, a więc kluczowe siedliska ptaków chronione w ramach tego obszaru Natura 2000 pozostawiono wolne od zabudowy na terenie sąsiedniej gminy Oświęcim. Tereny zespołu przyrodniczo-krajobrazowego i użytków ekologicznych znajdujące się w dolinie Soły pozostawiono wolne od zabudowy w ramach terenów SO lub SN. W związku z pozostawieniem zdecydowanej większości terenu w obrębie odpowiednich stref nie przewiduje się jakiegokolwiek zagrożenia.

Nie przewiduje się zagrożenia dla pomników przyrody np. na skutek wskazania stref niezgodnych z obecnym stanem zagospodarowania, należy również pamiętać, że są one chronione na podstawie przepisów odrębnych.

Tereny proponowane do objęcia ochroną

Na terenie miasta Oświęcim wartościowe siedliska przyrodnicze należą do rzadkości i praktycznie wszystkie są objęte ochroną w ramach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina rzeki Soły” oraz poszczególnych użytków ekologicznych. Pozostałe tereny są albo silnie przekształcone i zurbanizowane albo stanowią grunty orne o niewielkiej wartości przyrodniczej.

Jedynym terenem który posiada podwyższoną wartość przyrodniczą są **podmokłe łąki w Ławkach**. Znajdują się tu podmokłe łąki i trzcinowiska z licznymi gatunkami ptaków, charakterystycznymi dla dolin rzecznych. Nowa koncesja na eksploatację złoża „Dwory” w obrębie Pola B, została wydana 5 grudnia 2024 r., obszar i teren górniczy w dużej mierze obejmują ten wartościowy pod względem przyrodniczym teren. W przyszłości, po zaniechaniu eksploatacji, można zastanowić się nad objęciem ochroną zbiorników po kopalniach kruszyw, gdyż stanowią one cenne siedlisko ptaków i ptaków, godne zachowania.

Wpływ na korytarze ekologiczne

W opracowaniu krajowym z 2011 r.⁶ na terenie miasta Oświęcim wykazywano korytarz ekologiczny „Dolina Górnej Wisły” KPd-10, obejmujący dolinę rzeki Wisły, a więc północną i północno-wschodnią część miasta. Obecnie duża część doliny nie jest zabudowana i zwierzęta mają tu pełną możliwość przemieszczania się, przeszkodą mogą być jednak tereny poszczególnych obiektów, często ogrodzonych np. oczyszczalni ścieków czy składowiska odpadów.

Inne korytarze ekologiczne w różnego typu opracowaniach nie były wskazywane, jednak doliny Soły i Skawy oraz wszelkie inne mniejsze doliny cieków, zbiorniki po eksploatacji kruszyw wraz z otoczeniem, lasy i zadrzewienia, tereny rolne również pełnią istotne funkcje lokalnych korytarzy ekologicznych. Nie mniej jednak centralna część miasta, teren zakładów chemicznych oraz część zachodnia czyli Zasole są silnie zurbanizowane i zwierzęta mają tu niewielkie możliwości przemieszczania się i wędrówek. Raczej będą one wykorzystywały mniej zurbanizowane tereny dużych dolin rzecznych Soły i Wisły oraz tereny gmin okolicznych z większą ilością terenów otwartych, gruntów rolnych, łąk, pastwisk, lasów i kompleksów stawów.

Projekt planu pozostawia wolne od zabudowy tereny doliny cieków, przede wszystkim doliny Soły, Wisły ich dopływów czy tereny większych kompleksów leśnych i rolnych. Zabudowie - choć w wielu miejscach rozległej - poddane będą tereny stanowiące już obecnie zurbanizowane części dzielnic. Nie przewiduje się zagrożenia dla korytarza ekologicznego dla ptaków, gdyż nie przewiduje się realizacji wysokich farm wiatrowych czy też zespołów wysokiej zabudowy, które mogłyby negatywnie wpływać na możliwości migracyjne ptaków. Projekt planu ogólnego pozostawia też tereny dolin cieków, w tym tereny stawów w stanie obecnym, nie wprowadza się tam zabudowy, tak

---

⁶ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

więc te istotne stanowiska dla ptaków, miejsca odpoczynku, żerowiska, pozostaną w stanie obecnym.

5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ

Przyjęty w POG rozwoju miasta Oświęcim w wielu miejscach wpłynie znacząco na zmianę jego krajobrazu, przede wszystkim ze względu na znaczne poszerzenie zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej. Poszczególne tereny będą rozwijały się w ramach już istniejącego układu urbanistycznego, nie mniej jednak choć ogólny zarys terenów zurbanizowanych pozostanie niezmieniony, to w przypadku całkowitego wypełnienia terenów zabudowanych istniejący obecnie krajobraz rolniczy lub leśny ulegnie przekształceniu na krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, dotyczyć to będzie głównie terenów centrum poszczególnych dzielnic. Również tereny z rozproszoną obecnie zabudową zmieniają swój charakter na skutek jej dogęszczania. Za szczególnie istotne należy uznać pozostawienie wolnym od zabudowy terenów dolin rzecznych, kompleksów stawów oraz terenów leśnych, które stanowią ponadlokalną wartość krajobrazową. Projekt POG miasta Oświęcim realizowany jest metodą tzw. Stref planistycznych, która zakłada w ramach poszczególnych jednostek szeroką gamę przeznaczeń terenu, która może zostać dopuszczona w miejscowym planie. Tak więc to w miejscowym planie lub decyzjach o warunkach zabudowy nastąpi już skonkretyzowanie danych przeznaczeń oraz określenie form przestrzennych, które będą kształtowały krajobraz poszczególnych części miasta.

5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

W projekcie POG, w części uzasadnienia uwzględniono występowanie obiektów zabytkowych, których lokalizacja została wskazana na rysunku dołączonym do uzasadnienia, a ich opis znalazł się w części tekstowej. Konkretnie decyzje planistyczne dotyczące obiektów zabytkowych będą musiały zostać wskazane na etapie mpzp.

5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Projekt POG wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego, jednak w znaczącej większości będzie to uzupełnienie istniejącej zabudowy, także w przypadku stref SP (strefa gospodarcza, tereny istniejące lub w otoczeniu zakładów już funkcjonujących na terenie miasta). O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych lub przemysłowych jest zwykle niewielkie, ponieważ muszą one spełnić szereg norm ujętych w prawie ochrony środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli oraz pozwoleń, o tyle poważnym zagrożeniem jest znaczące poszerzenie oraz uzupełnianie już istniejącej zabudowy mieszkaniowej, która ciągle jest głównym sprawcą zanieczyszczeń w formie tzw. „niskiej emisji”.

Należy zaznaczyć, że systemy obsługi grzewczej pozostają poza kontrolą służb ochrony środowiska, a rozwiązanie problemu niskiej emisji wymaga podjęcia działań, które wykraczają poza ramy planu ogólnego gminy. Od 1 lipca 2017

r. na terenie województwa małopolskiego obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa⁷, dzięki której również i w gospodarstwach domowych nastąpi ograniczenie możliwości lokalizowania źródeł ciepła wykorzystujących najgorsze jakościowo paliwa. W związku z postępującą wymianą kotłów na bardziej ekologiczne oraz wprowadzeniem nakazu montowania w nowych budynkach jedynie kotłów spełniających odpowiednie normy wynikające z uchwały antysmogowej nie przewiduje się zagrożenia związanego ze wzrostem zjawiska niskiej emisji, a sytuacja w tej materii będzie stopniowo się poprawiała.

Projekt planu nie przewiduje realizacji dróg o wysokich klasach, które mogłyby wpływać na zanieczyszczenie powietrza. Należy podkreślić, że bez względu na formę powstawania zanieczyszczeń, to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywać będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka potrzeba w raporcie oddziaływania na środowisko. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych.

5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Dopuszczalne poziomy hałasu powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Prowadzenie działalności na jakichkolwiek terenach (czy to usługowych, czy przemysłowych, czy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym wyraźnie mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W dalszej części w ust. 2 tego artykułu jest wyraźny nakaz dotyczący ewentualnego oddziaływania na środowisko i tereny sąsiednie, tj. eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisje hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, poza terenem do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego. Zagrożenie związane z ponadnormatywnym hałasem może więc wystąpić tylko na terenach zabudowy mieszkaniowej ze strony zabudowy usługowej bądź produkcyjnej, a jak wspomniano powyżej ponadnormatywny hałas należy ograniczyć do granic działki. Niewątpliwie jednak na terenach na których powstanie nowa zabudowa – bez względu na jej charakter jakość klimatu akustycznego pogorszy się.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący potencjalny wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego, jak np. nowe rozwiązania drogowe wysokich

---

⁷ Uchwała nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

klas czy duże zespoły zabudowy produkcyjnej. Należy podkreślić, że to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywać będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka konieczność w raporcie oddziaływania na środowisko, na etapie POG jest to zadanie niemożliwe do wykonania. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych, który w przypadku zagrożeń dla klimatu akustycznego mogą przybierać formę budowy ekranów akustycznych, zmniejszenia prędkości, zmiany nawierzchni lub też ustalenia obszaru ograniczonego użytkowania.

5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Podobnie jak w przypadku emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Projekt planu dopuszcza lokalizację obiektów telefonii komórkowej, których lokalizacja każdorazowo będzie jednak podlegała weryfikacji pod kątem oddziaływań elektromagnetycznych na zdrowie ludzi. Projekt nie określa konkretnych miejsc, dopuszczone one są w zasadzie wszędzie, gdyż taki jest obecnie stan prawny. Należy zaznaczyć że zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2024 poz. 604 ze zm.) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwiać rozwoju telefonii komórkowej.

Na terenie miasta istnieje już stacje transformatorowe i linie napięć. Projekt POG (m.in. w części uzasadnienia) uwzględnia i zachowuje ich przebieg oraz pasy techniczne wokół nich, stanowiące jednocześnie strefy ochronne. Lokalizacja w projekcie planu terenów pod zabudowę uwzględnia istnienie tych linii i stref.

5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Ze względu na przyrost zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej niewątpliwie wzrośnie też ilość powstających odpadów. Gospodarka odpadami obostrzona jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Problem ten regulują zarówno ustawy (Ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,) jak również odpowiednie uchwały Rady Miasta oraz programy gospodarki odpadami. Na terenie miasta występują składowiska odpadów, projekt POG uwzględnia ich istnienie w obrębie stref SI.

5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Na terenie miasta Oświęcim zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z Mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinach Wisły oraz Soły. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - $Q=1\%$,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - $Q=10\%$,

Dodatkowo wskazane zostały obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat oraz obszary narażone na zalanie w przypadku przerwania wałów przeciwpowodziowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie są one uznawane za obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Ze względu na istnienie tych zagrożeń, oraz wartości przyrodnicze, dolinę Wisły w obrębie międzywala oraz dolinę Soły, a także mniejsze dolinki cieków pozostawiono w zdecydowanej większości wolne od zabudowy, w obrębie stref SO lub SN.

5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Na terenie miasta Oświęcim występują osuwiska oraz tereny zagrożone powstaniem ruchów masowych ziemi, zostały one uwzględnione w projekcie POG. Dokładne zasady postępowania na terenach osuwiskowych i terenów zagrożonych ruchami masowymi określa Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463). Każdorazowo uwzględniać na terenach zagrożeń osuwiskowych należy aktualne uwarunkowania geologiczno-górnice, gdyż zmieniają się one w czasie, a mogą one mieć istotne znaczenie dla posadowienia i projektowania poszczególnych budynków.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Realizacja Planu Ogólnego miasta Oświęcim wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp, ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp miasta było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym

najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Wisły i Soły.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych, właśnie w dolinie Wisły i Soły. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalone w POG miasta Oświęcim właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju miasta w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

W projekcie POG miasta Oświęcim nie wprowadza się form zagospodarowania, które mogłyby wpłynąć negatywnie na siedliska i gatunki chronione w obszarach Natura 2000, gdyż na terenie miasta dolinę Soły pozostawiono w obrębie stref SO i SN, nie przewiduje się więc ich jakiegokolwiek zagrożenia. W związku z powyższym nie zaistniała potrzeba rozpatrywania rozwiązań alternatywnych.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zakres planu określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 1130) oraz w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w POG. Wskazanie takie byłoby niezgodne z przepisami prawa i znacząco wykraczałoby poza ustawowe kompetencje Rady Miasta.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień planu będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody,

organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Celem sporządzenia **planu ogólnego gminy** (planowania przestrzennego na poziomie lokalnym) jest ustalenie zasad zagospodarowania przestrzeni, co ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska, poprzez ochronę terenów zielonych, wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów naturalnych i cennych przyrodniczo obszarów. Określa, jak będą rozwijane różne części gminy, w tym strefy mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe, rolnicze czy rekreacyjne. **Zabezpieczenie ładu przestrzennego** pomoże uniknąć chaotycznej zabudowy chroniąc wartości estetyczne oraz funkcjonalne przestrzeni. Plan uwzględnia potrzeby dotyczące realizacji dróg, kanalizacji, wodociągów i innych obiektów publicznych. Podczas sporządzania projektu planu ogólnego, mieszkańcy mają wpływ na kształtowanie swojej okolicy i mogą liczyć na zachowanie określonych standardów życia.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne, uwzględniać będą dotychczasową politykę przestrzenną miasta Oświęcim, wskazane w obowiązujących mpzp i dotychczas obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia planu ogólnego zawiera wyjaśnienia przyczyn wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzna uzasadnienia, to graficzna prezentacja danych stanowiących uwarunkowania, w tym uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, infrastruktury technicznej, górnicze, uwzględniane w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z części graficznej uzasadnienia, wynikać będzie, w jaki sposób te uwarunkowania wpłynęły na sformułowanie ustaleń planu ogólnego.

Sporządzenie planu ogólnego miasta Oświęcim ma na celu zrównoważony rozwój gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, jednocześnie dbając o zachowanie porządku przestrzennego i dbałość o zachowanie wartości środowiskowych oraz infrastrukturalnych. W projekcie planu ogólnego miasta Oświęcim wyznaczono tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w sposób zrównoważony i zgodny z polityką przestrzenną gminy. Plan ma na celu nie tylko zaspokojenie zapotrzebowania na nowe powierzchnie mieszkalne, ale również przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozproszaniu zabudowy, które mogłoby prowadzić do negatywnych konsekwencji w postaci chaotycznego rozrostu przestrzennego i problemów związanych z infrastrukturą. Aby uniknąć zjawiska nadmiernego rozproszenia zabudowy, tereny przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną zostały wyznaczone w obrębie istniejących dróg gminnych, co pozwala na optymalne wykorzystanie już

istniejącej infrastruktury transportowej. Tego typu lokalizacja terenów zapewnia łatwiejszy dostęp do sieci drogowej, minimalizuje konieczność budowy nowych dróg i pozwala na bardziej efektywne zarządzanie rozwojem gminy. Dzięki wyznaczeniu obszarów zabudowy wzdłuż istniejących dróg, możliwe jest również zachowanie integralności przestrzennej w obrębie wsi, co sprzyja bardziej uporządkowanemu rozwojowi osadnictwa. W ten sposób gmina dąży do stworzenia przestrzeni, w której nowe inwestycje mieszkaniowe będą harmonijnie wpisywać się w istniejący krajobraz, nie powodując zbytniego rozlewania się zabudowy na tereny rolnicze czy przyrodnicze. W projekcie Planu Ogólnego Miasta Oświęcim wskazano następujące strefy planistyczne:

- strefa SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- strefa SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- strefa SU – strefa usługowa,
- strefa SH - handlu wielkopowierzchniowego,
- strefa SP – strefa gospodarcza,
- strefa SR – strefa produkcji rolniczej,
- strefa SI – strefa infrastrukturalna,
- strefa SN – zieleni i rekreacji,
- strefa SC – strefa cmentarzy,
- strefa SG – strefa górnictwa,
- strefa SO – strefa otwarta,
- strefa SK – strefa komunikacji.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleni urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie określona lokalizacja na etapie mpzp. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym

planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejącą strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp.

OBSZAR UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

W planie ogólnym miasta Oświęcim wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju miasta opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych.

Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy miasta. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym doliny Wisły i Soły oraz ich dopływów. W szczególności wolne od zabudowy zachowano tereny znajdujące się w obrębie obszaru Natura 2000 (w ramach cennych siedlisk), teren zespołu przyrodniczo-krajobrazowego i użytków ekologicznych oraz tereny proponowanych form ochrony przyrody. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, obszarów i terenów górniczych, form ochrony przyrody, terenów cennych pod względem przyrodniczym proponowanych do objęcia ochroną, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań

na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korytarze ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Oświęcim jest miastem na prawach powiatu, administracyjnie usytuowanym w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie oświęcimskim. Miasto otaczają od południa, wschodu i zachodu tereny gminy Oświęcim, w związku z czym bezpośrednie sąsiedztwo stanowią poszczególne sołectwa tej gminy. Jedynie od północno-wschodu analizowany teren graniczy z gminą Libiąż, a od północy z gminą Chęlmek.

Oświęcim znajduje się przy ujściu Soły do Wisły. Rzeka Soła dzieli obszar miasta na dwie części prawobrzeżną i lewobrzeżną. Na prawym brzegu rzeki powstały osiedla: Kruki, Dwory, Stare Stawy, Monowice, Stare Miasto oraz Chemików, które ze względu na swoją wielkość zostało podzielone na cztery jednostki pomocnicze miasta: Osiedle Północ, Południe, Wschód i Zachód, ze względu na odmienną architekturę, wyróżnia się jeszcze osiedle S-Centrum, które formalnie jest częścią osiedla Zachód. Lewobrzeżną część miasta zajęły tereny osiedli Zasole I i II oraz Błonie.

Wg danych GUS za 2023 r. powierzchnia miasta wynosiła 3014 ha⁸, zamieszkiwało tu 35806 osób, a średnia gęstość zaludnienia wynosiła 1180 osób na 1km². Na terenie miasta obserwuje się postępujący spadek ludności, związany z naturalnymi procesami demograficznymi, ale i odpływem mieszkańców do gmin sąsiednich, gdzie trwa intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Na powierzchni terenu występują głównie piaski i gliny pochodzenia lodowcowego oraz osady rzeczne dolin Soły i Wisły. Obszar miasta położony jest w dorzeczu Wisły i Soły. W otoczeniu miasta Oświęcim występuje szereg rozległych kompleksów stawów, jednak ze względu na specyficzny podział administracyjny stawy znajdują się na terenie gminy Oświęcim, zaś na samym terenie miasta stawów praktycznie brak. Na terenie miasta Oświęcim zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinach Wisły oraz Soły. Zgodnie Mapą Hydrogeologiczną Polski ark. Oświęcim i ark. Chrzanów na terenie miasta użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędowych. W północno-wschodniej części miasta Oświęcim nie występują użytkowe poziomy wodonośne. W tej części pomimo, że występują warstwy wodonośne nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych, gdyż warstwy te zostały trwale zdegradowane na skutek zalania wodami Wisły w czasie powodzi z 1997 r., które niosły ogromny ładunek zanieczyszczeń wyługowany ze składowiska Oświęcim-Dwory. Na terenie miasta Oświęcim przeważają grunty zabudowane i zurbanizowane. Centralną i wschodnią jego część zajmują rozległe powierzchnie przemysłowe zakładów chemicznych Synthos Dwory wraz ze składowiskami odpadów przemysłowych. Centrum miasta i jego wschodnia część również mocno zurbanizowana to Osiedle Chemików, Stare Miasto, oraz znajdujące się na zachodzie Osiedle Zasole, Witolda Pileckiego i Osiedle Błonie. Tereny mieszkaniowe i przemysłowe w Oświęcimiu stanowią aż 44,46% jego powierzchni. Wolne od zabudowy są doliny rzeki

---

⁸ Powierzchnia zliczona z mapy, zgodnie z danymi ewidencyjnymi 2991 ha

Soły i Wisły ze zbiornikami powstałymi na skutek eksploatacji kruszyw (żwirownia). Południowa część miasta to dawne tereny rolne, na których od początku lat 90-tych XX w. postępuje realizacja zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej. Użytki rolne zajmują powierzchnie 1099,15 ha, co stanowi 36,75% powierzchni miasta, a wśród nich przeważają grunty orne. Lasy łącznie z zadrzewieniami to zaledwie 38,85 ha tj. 1,30% powierzchni Oświęcimia, niewielka część jego powierzchni przypada na grunty sklasyfikowane jako nieużytki bo zaledwie 1,05%. Miasto Oświęcim to ważny węzeł komunikacyjny z licznymi torowiskami, drogami krajowymi i wojewódzkimi, które stanowią łącznie 10,37% powierzchni miasta, oraz drogą rzeczną tj. Kanałem Dwory w jego północno-wschodniej części. Pod całym terenem miasta występują udokumentowane złoża węgla kamiennego, choć ich eksploatacja prowadzona była tylko na niewielkich częściach miasta. Poza złożami węgla kamiennego na terenie miasta występują udokumentowane złoża kruszyw naturalnych „Dwory”, „Inko” i „Dwory-Libet III”. Na przestrzeni wieków eksploatacja kruszyw prowadzona była również ze żwirowisk Soły oraz z innych żwirowisk w dolinie Wisły, choć brak jest tu już obecnie udokumentowanych złóż kopalin. Teren miasta Oświęcim jest silnie zurbanizowany i przekształcony na skutek wieloletniej zabudowy. Całą część centralną miasta zajmują zakłady chemiczne (obecnie Synthos Dwory), które stanowią bardzo duży zakład silnie oddziałujący na cały region, również z uwagi na połączenia kolejowe i drogowe. Na wschód i północ od terenu zakładu znajdują się dawne i obecne składowiska i osadniki różnego typu odpadów, niektóre z nich są już porośnięte roślinnością drzewiastą. Oś przyrodniczą miasta stanowią doliny Soły i Wisły, przy czym mniej przekształcona pozostała dolina Soły. Rzeka ciągle zachowała tu swój naturalny charakter z licznymi zadrzewieniami łęgowymi, ale jednocześnie i terenami sportowo-rekreacyjnymi oraz nadrzecznymi bulwarami. Soła przecina miasto z południa na północ, wyraźnie dzieląc je na część wschodnią i zachodnią. Do Wisły Soła uchodzi pomiędzy Broszkowicami, a Krukami. Jej dolina jest bardziej przekształcona niż dolina Soły, na jej południowym brzegu rozlokowały się obiekty związane z zakładami chemicznymi, linia kolejowa, żwirownie, składowisko odpadów, oczyszczalnia ścieków. Duże zmiany terenu nastąpiły tu na skutek budowy Kanału Dwory. Jednocześnie ciągle zachowały się tu dość duże powierzchnie rolne, zwłaszcza na północ od Kanału Dwory, w rejonie przysiółków Mańki, Pasternik i Bajcarki. Bardzo istotnym elementem doliny Wisły są również dawne i obecne żwirownie, które tworzą zbiorniki wodne, stanowiące cenne miejsca rozrodu płazów oraz siedliska ptaków. W terenie zwanym Ławki, pomiędzy składowiskiem odpadów komunalnych, oczyszczalnią ścieków, składowiskiem odpadów przemysłowych oraz żwirownią Dwory znajduje się cenny pod względem przyrodniczym teren podmokłych łąk z licznie występującymi tu gatunkami ptaków. Teren ten zasługuje na objęcie ochroną prawną w formie użytku ekologicznego.

Na terenie miasta Oświęcim wartościowe siedliska przyrodnicze należą do rzadkości i praktycznie wszystkie są objęte ochroną w ramach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina rzeki Soła” oraz poszczególnych użytków ekologicznych. Pozostałe tereny są albo silnie przekształcone i zurbanizowane albo stanowią grunty orne o niewielkiej wartości przyrodniczej. Więc teren podmokłych łąk w Ławkach jest jedynym,

który zasługuje dodatkowo na objęcie ochroną prawną. W przyszłości, po zaniechaniu eksploatacji, można zastanowić się nad objęciem ochroną zbiorników po kopalniach kruszyw, gdyż stanowią one cenne siedlisko płazów i ptaków, godne zachowania.

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie miasta Oświęcim występują następujące formy ochrony przyrody: część obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Soły, zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina rzeki Soły, cztery użytki ekologiczne oraz dwa drzewa jako pomniki przyrody. Tereny podmokłych łąk w Ławkach posiada podwyższoną wartość przyrodniczą, występują tu wartościowe siedliska wielu gatunków ptaków.

Projekt POG zakłada uzupełnienie już istniejącej struktury osadniczej i nie wykracza w sposób znaczący poza jej obecne ramy. W wyniku urbanizacji nowych terenów może wystąpić wpływ na wody powierzchniowe i podziemne oraz na klimat. Gleby oraz rolnicza przestrzeń produkcyjna na terenach objętych zmianami zostaną przekształcone, a funkcja zmieniona na skutek urbanizacji. Na terenach planowanych pod zabudowę, przemysł, usługi istniejące środowisko ulegnie całkowitej degradacji. Nie przewiduje się wystąpienia szczególnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, gdyż planowane zmiany przeznaczenia dotyczą głównie gruntów ornych, w tym odłogowanych.

Należy również mieć na uwadze, że przekształcenia części terenu miasta związane są i będą w dalszym ciągu w związku z prowadzoną tu eksploatacją kruszyw. W projekcie wskazano strefy górnictw SG również na terenach do tej pory nie ustanowionych obszarów górniczych. Eksploatacja kruszyw i glin może budzić różnego typu kontrowersje i negatywne oddziaływania, ale jednocześnie doprowadziła ona do powstania wartościowych zbiorników wodnych, które mogą pełnić funkcję ostoi dla ptaków i płazów, funkcję rekreacyjną, krajobrazową, wędkarską. Obecność zbiorników wody znacznie ożywia tereny miasta i dodaje im wielu walorów, o ile zostaną one właściwie wykorzystane. Najgorszym rozwiązaniem, które niestety jeszcze często się obserwuje, jest zasypywanie powstałych w wyrobiskach zbiorników różnego typu odpadami czy skałą płonąca, co dewastuje powstałe w wyniku eksploatacji cenne siedliska. Każdorazowo należy dążyć, by powstałe zbiorniki pozostały i pełniły wartościowe funkcje przyrodnicze i krajobrazowe. W przyszłości odkrywki, w których pozostawiona zostanie woda mogą pełnić ważną funkcję przyrodniczą w gminie.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny doliny Wisły i Soły. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk, gdyż w znacznej mierze znajdują się one w obrębie stref SO lub SN.

Wzrost stopnia urbanizacji wpłynie znacząco na jakość powietrza atmosferycznego na skutek niskiej emisji ze strony zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Nie przewiduje się znaczącego pogorszenia jakości klimatu akustycznego.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

Realizacja Planu Ogólnego Miasta Oświęcim wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp, ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Wisły i Soły.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalone w POG Miasta Oświęcim właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju miasta w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

Na etapie oceny projektu POG nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie Planu Ogólnego Miasta.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele, przedmiot ochrony oraz integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000, w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia rozwiązań alternatywnych.

11. LITERATURA

- Absalon D. i inni, „Mapa sozologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-C „Oświęcim”, Przedsiębiorstwo „GEPOL”, Poznań, 1996 r.;
- Absalon D. i inni, „Mapa hydrologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-C „Oświęcim”, Przedsiębiorstwo „GEPOL”, Poznań, 1996 r.;
- Gumiński R., Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny, Warszawa, 1948 r.;
- Gatlik J., Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Oświęcim, PIG, Warszawa, 1997 r.
- Gajowiec B., Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Chrzanów, PIG, Warszawa, 2000 r.
- Guzik O., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, 1 : 50000, ark. Oświęcim, PIG 1958 r.;
- Guzik O., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, 1 : 50000, ark. Chrzanów, PIG 1958 r.;
- Jóźwiak A., Kowalczevska G., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000 ark. Kraków, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 1986 r.;
- Kaziuk H., Lewandowski J., Mapa Geologiczna Polski w skali 1:200000 ark. Kraków, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 1979 r.;
- Kondracki J., 1998: Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa;
- Lasoń K., Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50000, ark. Chrzanów, PIG 2002 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Oświęcim w jego granicach administracyjnych, Werona Sp. z o.o., Katowice, listopad 2007 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Oświęcim w jego granicach administracyjnych, Werona Sp. z o.o., Katowice, listopad 2011 r.;
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Oświęcim, GARD – Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna mgr inż. Arch. Anna Woźnicka
- Rózkowski A., [red.], 1997: Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia; 1 : 100000, PIG, Warszawa;
- Skrzypczyk L., [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa;
- Strzezińska K, Formowicz R., Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50 000, ark. Oświęcim, PIG 2002 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Oświęcim przyjęte uchwałą Rady Miasta Oświęcim Nr XLV/733/22z dnia 23 luty 2022 r.,